

DOMOLJUB

Izhaja vsak štetek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K). — Po-amezne številke so prodajale po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 3.

V Ljubljani, dne 16. januarja 1913.

Leto XXVI.

Madjarski pašaluk.

Grof Štefan Tisa se pretepa. S kavalerijskimi sabljami sta se eno uro zdelovala z grofom Karoljem; par dni potem z grofom Sečenijem in zdaj se mu obeta še ena taka zgodba: dvoboj z grofom Aladarjem Zičijem. Po naših pojmih je tak pretep, ki mu pravijo dvoboj, ravno tako grd, če ne še bolj, kakor pretepi pijanih fantalinov. Madjarski plemiči pa sodijo o tem drugače. Zdi se jim tako rokavljenje viteško, junaško bojevanje za čast. Pravzaprav je veliko komedije poleg; ti madj. dvoboji se končajo navadno s tem, da se nasprotnika malo opraskata, potlej si pa podasta roke in sta prijatelja, dokler se ob kaki priliki, posebno če imata nekaj več vina pod kapo, zopet ne ozmerjata in potem seveda iznova ne gresta popravljat svojega zmerjanja z dvobojem.

Ne zdelo bi se nam vredno pisati o srboritosti madjarskih plemičev, ko ne bi šlo pri tem za Štefana Tiso in za njegovo politiko. Grof Štefan Tisa je bil že ministrski predsednik na Ogrskem; zdaj je predsednik zbornice. Znano je, kako je nasprotnike vladne stranke ugnal. Dal jih je pometati s policijo iz zbornice in tako je napravil, da ima ogrska zbornica samo vladno stranko. Drugi zastopniki ljudstva so izključeni. Vsled tega dela z ministrskim predsednikom Lukačem lahko politiko, kakršno hoče.

Ko je začel svoje silovitosti, je eden izmed izključenih poslancev, Kovač po imenu, z revolverjem v zbornici streljal nanj. Kako ljudstvo sodi o tem, je najjasnejše znamenje to, da so Kovača porotniki popolnoma oprostili. Po vsem Ogrskem vre že dolgo časa in samo z največjo silo zadržuje vlada nemire v

javnosti. Zdaj pa prav posebno! Odkar je naša državna polovica sklenila splošno in enako volilno pravičo, se je začel zanjo boj tudi na Ogrskem. Zagotovila se je ljudstvu tudi tam v več prestolnih govorih; obetali so jo ministri in ljudski zastopniki. Grof Štefan Tisa je proti nji, ker noče, da bi madjarski veleposestniki izgubili vajeti iz rok in ker v svoji nasilnosti pobija že samo misel, da bi mogel imeti kak Nemadjar kakšno politično pravico na Ogrskem. Sedanji ministrski predsednik Lukač je svoj čas tudi zagovarjal tajno, splošno in enako volilno pravico v ogrsko državno zbornico. Zdaj je v Tisovi zanjki; brez Tisa bi ne mogel nikamor; zato se mu je udal in je ogrskemu državnemu zboru predložil načrt volilne izpremembe, ki je naravnost ostuden. Namesto, da bi dal ljudstvu volilno pravico, jo pravzaprav v tem načrtu prikrajšuje. S pekleno zlobnostjo je načrt tak, da nemadjarški narod niti tega ne bodo več imeli, kar so imeli dozdaj. Madjarska nadvlada je po novem načrtu ne samo utrjena, marveč nasilno pomnožena. Tajne volilne pravice ne pozna načrt nikjer, kjer gre za Nemadjare. Slabši je Lukačev načrt, nego turški volilni zakon. Nič pravičnosti, nobenega zmisla za ljudstvo ni v njem; surov, brezobziren, nasilen je, kakor njegov oče Tisa.

Tisovi madjarski, plemski nasprotniki ga soglasno obsojajo in napadajo Tisa. Ta se pa brani s tem, da jih kliče na boj in se s sabljo v roki pretepa z njimi. Namesto razlogov sablja, namesto pameti izpraskana glava! To je najlepši cvet ogrske države, končni uspeh tistega nesrečnega dualizma, ki je leta 1867. razbil naše cesarstvo v dve polovici.

Zdaj pa najhujše! Tisa velja za državi zvestega domoljuba. Večje hi-

navščine, nego je zdaj na Ogrskem, si sploh misliti ne moremo. Tisa in Lukač in vsa njuna banda čaka ravnotako kakor Košut in njegovi pristaši samo na to, kdaj bi se Ogrska popolnoma odtrgala od Avstrije. Njihova zvestoba ni vredna počenega groša. In vendar ti ljudje gospodarijo, dosežejo celo to, da se kruto zatira najzvestejši hrvaški narod, ki je vse svoje moči skozi stoletja žrtvoval državi in vladarju. Madjarski plemič se je puntal in se bojeval proti državi in naši cesarski rodbini; bojuje in punta se tudi zdaj še, samo v drugi obliki. Ta nezvestoba se mu dobro plačuje. Na Ogrskem je veleizdajništvo zaslužna reč. Kdor ni veleizdajnik, kdor je na primer cesarju in državi zvest Hrvat, je brez pravic. Kam bo to vodilo?

Mnogo se sedaj govori o nevarnosti močne Srbije za našo državo. Srbija se ni še nikoli bojevala proti nji, kakor so se že tolikrat Madjari, vendar pa vpijejo nekateri vročekrvneži, naj jo napade naša armada in jo razbije. Povejmo no enkrat pravico: Srbija nam v nobenem slučaju ne more biti desetino toliko nevarna, kakor je nevarna Ogrska v sedanji sestavi. Tu je vir vsemu neredu in nemiru; tu je korenina bojev proti edinosti cesarstva; tu je vedna nevarnost, da se Avstriji ne izpodkopljejo temelji. Ogrska mora iti za Turško. Turška država se ni mogla držati, ker je slonela na krivici proti Neturkom; tudi madjarska Ogrska se ne bo mogla držati. In ti madjarski nasilniki naj bi komandirali tudi nas, naj bi odločevali o nas, ali smo državi zvesti ali ne! Z zaničevanjem gledamo nanje in navdaja nas pri tem trdna zaveza, da ne bo več dolgo, ko bo madjarsko nasilje doživelo svoj popolni padeč, kakor ga doživi sploh vsako nasilje ob svojem času. Edini madjarski

prijatelj v Evropi, Turek, je tepen in za vedno ponižan. Za Turkom pride madjarski pašaluk. In potem bo mogoča močna in zadovoljna Avstrija.

NADALJNA VOJNA ALI MIR?

Pogajanja prekinjena. Turški odgovor na ultimatum.

Balkanski delegati zveznih sil so uvideli, da Turčija nalašč zavira razvoj pogajanj in da s tem zasleduje posebne namene. Zato so stavili turškim delegatom pri posvetovanju v Londonu zadnje vprašanje, ali se mislijo udati ali ne. Na to vprašanje, na ta ultimatum so odgovorili Turki v seji 6. t. m.

Pri tem posvetovanju je predsedoval Srb Novakovič. Izjavo turških delegatov pa je podal Rešid paša. Ta je izjavil tako-le: Turki so že dosti odstopili če se odpovedo Makedoniji in delu odrinskega vilajeta, ki je zahodno od Odrina. Odrina pa Turki ne morejo pustiti, ker bi bil v nevarnosti potem Carigrad in pa Dardanele. Tudi egejskih otokov Turčija ne more izročiti Grkom. Da pa pokažejo Turki spravljivost, se odpovedo Kreti popolnoma.

Po tej turški izjavi so se zavezniški odposlanci kratko posvetovali in brž potem Turkom odgovorili, da se o takem odgovoru ne da razpravljati. Zato so pogajanja suspendirali, prekinili za nekaj časa.

Bulgarsko-turška meja. — Neodjenljivost Turkov.

Glede Odrina so izjavili Turki, da ga ne puste, vendar pa so bili pripravljene, da odstopijo precej več zemlje Bulgarom, kakor so hoteli poprej. Sedaj so se izjavili za mejo, ki so jo Rusi že leta 1877 ob vojni s Turki dosegli v svetoštetanskem miru. Meja bi šla iz Dedegača, ki bi ostal turški, do Odrina (ki bi bil zopet turški) ob Marici in potem do Midije ob Črnem morju, tako da bi bil Lozengrad bulgarski.

Ker ti turški načrti za zaveznike nikakor niso sprejemljivi, se pogajanja še vedno ne obnove. Zavezniki ne morejo odnehati, zlasti Bulgari ne puste Odrina, Turki pa nočejo nadaljnjih pogajanj. Turčija namreč vedno bolj bahavo izjavlja, da ne odneha glede Odrina in egejskih otokov, ker upa, da ji nadaljna vojska prinese zmag.

Zadrega. — Korak velesil v Carigradu. Demonstracija brodovja?

Trdovratnost Turčije je spravila velevlasti v zadrego. Gospodarske in politične koristi večine velevlasti namreč silijo na skorajšen konec strašne balkanske vojne. Toda turška prenapetost jim meša račune.

Poslaniki velikih evropskih držav so zato sklenili, da s prijaznim nasvetom pritisnejo na Turčijo, naj odneha glede Odrina in egejskih otokov. Glede

Odrina hočejo velesile Turkom garantirati nedotakljivost svete mošeje sultana Selima, ki bi bila izvzeta izpod bulgarske oblasti. Egejske otoke pa naj bi Turki vsaj tiste odstopili, ki so bolj oddaljeni od azijske obali. — Obenem hočejo velesile ponuditi Turkom, če ubogajo, finančno pomoč.

Evropejski poslaniki te dni izročijo ta opomin Turčiji. Toda Turki izjavljajo že naprej, da bo to brez uspeha in da sami ne bodo storili nobenega koraka za nadaljevanje pogajanj. Zaradi te turške neodjenljivosti se pričakuje, da velevlasti pošljejo pred Carigrad svoje brodovje, da Turkom vlijeje strahu.

Rumunska zahrbtnost. — Kaj hočejo? Turško upanje.

Novo vznemirjenje provzročila velesilam evropejskim postopanje Rumunije. Ta hoče izrabiti priložnost, ko Bulgari nimajo doma vojske in jim vzeti lep kos njihove dežele. Ta zahrbtnost je vznevoljila vso Evropo in najbolj balkanske države, ker je to postopanje navadno izsiljevanje.

Rumunija zahteva vso Dobrudžo in trdnjavo Silistrijo, ki leži ob Donavi. Ti kraji bi ji prišli silno prav v kaki vojski z Bulgarijo. Če imajo namreč Bulgari Silistrijo v rokah, se proti Rumuniji vedno lahko ubranijo. Ravno radi važnosti tega mesta in bulgarske dežele Dobrudže se Bulgari najbrže ne bodo udali, četudi so v veliki stiski, zakaj Rumuni groze, da uderejo s 300.000 možmi v Bulgarijo, če ne dobe, kar hočejo.

Tako lahko stvar vendar ne bo šla, ker so Rusi ob rumunski severni meji zbrali močno vojsko, ki bi udarila na Rumune, če bi šli nad Bulgare. Tudi rusko črnomoško brodovje je pripravljeno.

Na ta odpor med Bulgarijo in Rumunijo sedaj Turki največ upajo, ker so menda z Rumuni domenjeni, da skupno udarita na Bulgare. Zato so postali tako neodjenljivi pri pogajanjih. — Vendar trdijo nekatere vesti, da se pogodita Rumunija in Bulgarija šele po obračunu s Turki.

IZ KONFERENCE POSLANIKOV V LONDONU.

Egejski otoki. — Predlog Italije.

Konferenca poslanikov evropskih velesil ima rešiti mnogo silno zamotanih vprašanj. Večina teh se tiče obstoja Turčije in njenih pokrajin, ki ostanejo turške le vsled medsebojne nevoščljivosti evropejskih držav.

Med ta kočljiva vprašanja spada tudi vprašanje egejskih otokov. Ti otoki so, kakor smo že omenili zgoraj, eden glavnih vzrokov poleg Odrina, da ne pride do miru. Poslanikom pa da dela tudi skrb, kaj bo, če pridejo pod Grško. Zakaj križajo se tu interesi mnogih držav. Lah bi le neradi pustili otoke, ki so jih zasedli v vojni s Turki, Rusi se boje, da bi otoke pred Dardanelami Grki utrdili in Angleži imajo zopet svoje koristi.

Lahi so ta vrzel nesoglasij hoteli presekat s predlogom, po katerem bi se otoki delili. Tisti pred Dardanelami in pa tisti ob azijski obali, ki so jih Lah zasedli, naj bi ostali pod sultanovo nadoblastjo po imenu, drugi naj bi postali grški. S tem hočejo doseči, da ne bi dobila kaka velesila prevlekega vpliva v Sredozemskem morju, ali kakor pravijo diplomatje, da bi se ohranilo ravnovesje. Ali bo predlog imel kak uspeh, se ne da še reči.

Albanija — nov povod needinosti na konferenci.

Poslaniška konferenca počasi napreduje. Eden vzrokov je zlasti toliko imenovana Albanija. Radi nje si nista v lasih le Avstrija in Srbija, o nji se ne pogajata le Lah in Avstrijec, ampak je postala pravo evropsko vprašanje, ki bel glave vsem diplomatom. Na eni strani stoji tripelententna Francoska, Angleška in Rusija, na drugi Avstrija in Italija; Nemci se drže mirno zadaj.

Albanijo, če jo napravijo za samostojno, bodo morali vso preurediti, ker turške razmere so za naprej nevdržljive. Dati ji bodo morali postave in vladarja, urediti bodo morali upravo in finance ter poiskati vire dohodkov in poslati tja doli tudi orožnike. Dela res dovolj.

Needinost glede meje. — Trojni predlog.

Največ opravka pa bo, predno se doseže edinstvo glede meja. Prišli so sedaj na površje trije predlogi, ki so zelo različni med seboj. Iz treh bodo morali napraviti diplomatje enega.

Avstrijski predlog hoče največjo Albanijo. Priznati se mora, da je Avstrija že mnogo odnehala, a vendar še hoče zmagovalce prikrajšati. V glavnem naj bi šla meja: Od Jadranskega morja do Skadra, ki bi bil albanski, potem dalje ob reki Drin do plemena Nikaj. Tu proti severu tako, da bi Peč in Djakovo bilo albansko. Na zahodu ostane Srbom Prizren, Debar proti jugu bi bil albanski. Prav na jugu bi Janino dobili še Grki, od tu bi šla meja zopet k morju.

Balkanska zveza hoče mnogo manj dati Albancem. Skader, Peč, Djakovo, Debar, to bi vse prišlo v zavezniške roke.

Tretji posredovalni predlog je tripelentente, ki se sklada v glavnem s tem balkanske zveze, le Grke nekoliko bolj pristriže.

Pomniti je, da avstrijski načrt najhujše oškoduje Črnogorce, ki bi ne dobili Skadra in Peči, manj pa Srbe, ki bi dobili Prizren, ki je bil najbolj sporna točka med Avstrijo in Srbijo.

AVSTRIJA PA SRBIJA.

Srbija umakne čete iz Drača. — Upanje na mir.

Če je res, da je Avstrija zadovoljna, da dobi Srbija Prizren, kar se vedno bolj poudarja, potem je izginil eden glavnih povodov za spor. In res vse kaže, da se bližamo sporazumljenju, dasi se mora reči, da vse nevarnosti vojne še niso odstranjene.

Upanje na mir je zelo pospešila izjava Srbije, da bo umaknila, brž ko se sklene mir, svoje vojaštvo iz Drača in primorskih pokrajin. Obenem je pa krepko poudarila, da je s tem žrtvovala dovolj, ker se je odpovedala pristanšču in da upa, da je noben pritisk velešil ne bo več prikrajšal. Zlasti Prizren in Debar da so kraji, ki jih ne pusti, ker noče, da bi stotisoči krvnih bratov ostalo izpostavljenih nožem divjih Albancev.

Tachy in Prochazka. — Zadoščenje.

Ta mesec se povrneta avstrijska konzula Tachy in Prochazka, radi katerih so dvignili nemški listi tak hrup, zopet na svoja mesta v Mitrovico in Prizren. Preiskave o postopanju proti njima so končane in vladi sta se sporazumeli.

Za nepravilnosti, ki so jih izvršili Srbi proti njima, ker so enkrat vzeli Prochazkovo pošto, ker so porabili njegovega konja in nekaj drugih malenkosti, bodo dali zadoščenje. To bo obstajalo v tem, da bo oddelek srbskih vojakov v paradi sprejel konzula in jima skazal vojaške časti. Razvila se bo tudi slovesno avstrijska zastava na konzulovem poslopju. — Tako je vendar enkrat konec gonje s Prochazkom v veliko sramoto avstrijskih Nemcev.

Demobilizacija se ne izvrši.

Pogajanja med Avstrijo in Rusijo so ostala brezuspešna. Veliko upanje, da se v Rusiji in Avstriji odpošlje vojaštvo z mej domov, se je izjalovilo. Avstrija namreč noče prej odposlati domov moštva, da uvidi, kako se stvari končno razvijejo. Zato tudi Rusija obdrži vojsko pod orožjem.

VESTI Z BALKANA.

Odrin pred padcem. — Pogajanje za predajo. — Razmere v mestu.

Vsi listi in vsa poročila se strinjajo vedno bolj v tem, da so dnevi odrinske trdnjave šteti. Zlasti bulgarski listi so prepričani, da se Turki ne bodo mogli več držati.

Prihajala so že tudi poročila, da se je poveljnik Šukri paša začel pogajati za predajo trdnjave. Kot glavni pogoj zahteva, da vsa municija ostane turška in da sme z orožjem odkorakati iz Odrina v Carigrad. Ne ve se, v koliko to odgovarja resnici in kako se razvije pogajanje.

Razmere v mestu pa so po došliih vesteh res take, da ni upati na nadaljni odpor. V mestu vlada strašna draginja. Draga so pravzaprav le živila, druge dragocenosti so brez cene. Konj se dobi za 15 K, pa kaj mu hoče kdo, če nima krme. Iz mesta beži vse, kar le more pregoljufati turške straže. — Zlasti če pride do nadaljnjih bojev, je mesto brž izgubljeno, ker so že pri zadnjem bulgarskem obstreljevanju letele kroglice v sredino mesta in celo poškodovale najlepšo turško mošejo.

Janina. — Grki in njih neuspehi.

Kakor je Skader za Črnogorce, tako kaže, da bo Janina za Grke trd oreh. Davnaj so že začeli Grki prodirati proti temu mestu, a še danes niso mogli osvojiti nikakih utrd. Sedaj so se odločili, da pošljejo tja eno novo divizijo, ki ji bo poveljeval sam prestolonaslednik Konstantin.

Janina je za obrambo jako pripravna, ker leži med jezerom in pa med gorami. Tudi je zgrajenih precej utrd, ki imajo za brambo zelo primerno lego. Turki razpolagajo s kakimi 80 trdnjavskimi topovi in grška počasnost jim je tudi dala priliko, da so se preskrbeli z vsem za obrambo potrebnim.

Posojila. — Teodorov v Peterburgu. — Žrtve.

Balkanske države so doprinesle velikanske žrtve, med katerimi niso najmanjše denarne. Zato se sedaj opravičeno ozirajo za posojila. Srbija menda namerava najeti 500 milijonov, ki jih porabi za nove železnice in pa za odkup kmetov. Prav tako pa je začela Bulgarija pogajanja s francoskimi finančniki o sodelovanju francoskega denarja pri novih podjetjih v Bulgariji.

S tem je najbrž precej v zvezi tudi potovanje finančnega bulgarskega ministra Teodorova v Peterburg. Vendar pa ima ta poleg naloge, da dobi denarnih sredstev v Rusiji, tudi naročilo, ki tiče vprašanja nadaljne vojne.

Kako strašne žrtve so doprinesli balkanski narodi, pričajo tudi zanesljivi računi o bulgarskih izgubah. Padlo je baje 15.000 mož mrtvih in 35.000 ranjenih.

AVSTRIJA.

Laška fakulteta v Trstu.

Na trgovinski šoli Rivoltella v Trstu so se začela 8. t. m. predavanja iz pravne vede. Ta predavanja so sicer privatna, a Lahji imajo opravičeno upanje, da zraste iz teh predavanj prav. fakulteta v Trstu s tem, da vlada to šolo prevzame. — S tem so Lahji dosegli v glavnem svoj cilj in vlada je zopet enkrat Slovincem zadala hud udarec.

Zahteve vojne uprave.

V skupni ministrski seji so razpravljali na Dunaju o izdatkih vojne uprave v sedanjem času. Šlo se je predvsem za pokritje teh stroškov. Koliko nas stane oboroženo stanje, ne vemo natančno, a najbrž bo šlo radi Albanije, ki niti naša ne bo, do 500 milijonov, pol milijarde. To kaže v najjasnejši luči nespretnost naše diplomacije.

Važna je bila zlasti razprava o novih bojnih ladjah, ki jih zahteva poveljnik mornarice Montekukoli. Ta namreč hoče več novih velikih bojnih ladij, ki naj bi izpopolnile našo mornarico, ki se hiti oboroževati. Začele naj bi se graditi drugo leto. — Ne ve se še, ali bo dosegel, kar hoče, ali ne.

Listek

Salomonovi rudniki.

Iz angleščine po Rider Haggardu prevel I. M.

(Dalje.)

»Ne, Ignosi, nobene vseh teh stvari ne želimo,« sem odgovoril, »videli bi radi naš dom.«

»Sedaj vidim,« je rekel Ignosi pikro in žarečih oči, »svetli kameni so, ki jih bolj ljubite, kakor mene, svojega prijatelja. Vi imate sedaj kamene, pojedete v Natal in črez veliko črno vodo in jih bodele prodali in postali bogati, kakor si želi biti srce vsakega belega človeka. Radi vas naj bodo prokleti ti kameni in proklet naj bo oni, ki jih išče. Smrt naj zadene vsakega, ki položi svojo nogo na kraj smrti, da jih išče. Govoril sem, beli možje; sedaj lahko greste!«

Položil sem svojo roko na njegovo ramo. »Ignosi,« sem rekel, »povej nam, ko si hodil po deželi Zulov in med belimi možmi v Natalu, ali se ti ni srce obračalo proti deželi tvoje matere, proti tvoji rojstni deželi, kjer si ugledal luč sveta in se igral, ko si bil še majhen, proti deželi, kjer bi bil tvoj dom?«

»Tako je bilo, Makumazan!«

»In tudi naše srce hrepeni po naši deželi in našem domu!«

Nato je nastal premor. Ignosi ga je prekinil in spregovoril z drugačnim glasom.

»Sprevidim, da so tvoje besede, kakor so vedno bile, modre in pametne, Makumazan; ono, kar leta po zraku, ne biva rado na zemlji; beli možje ne žive radi v zemlji črnih. Dobro; vi morate iti in pustiti moje srce, da me boli, ker zame bodele tako, kakor mrtvi, kajti noben glas ne more priti iz one dežele, kjer boste vi živeli!«

»Toda poslušajte in povejte vsem belim ljudem moje besede. Noben bel človek naj ne pride več čez gore. Jaz nočem videti trgovcev s puškami in rumom. Moje ljudstvo naj se bojuje s sulico in pije vodo, kakor njihovi predniki. Nočem imeti ljudi, ki bi polagali strah v človeško srce, jih ščuvali proti kralju in delali pot belim možem, ki pridejo za njimi in gredo še dalje. Ako pride bel človek do mojih vrat, ga poženem nazaj; ako jih pride sto, jih potisnem nazaj; ako jih pride cela vojska, se bom bojeval z njimi z vso svojo močjo in oni me ne bodo premagali. Nihče naj ne pride več zaradi svetlih kamenov; ne, niti cela vojska, kajti, ako pridejo, pošljem cel polk, da zasujejo jamo in porušijo bele stebre v jamah ter jih napolnijo s skalami, tako da nihče ne bo mogel priti do onih vrat, o katerih ste mi toliko povedali in o katerih sedaj nihče ne ve, kako jih premikati. Za vas tri, Inkubu, Makumazan in Bugvan je dežela vedno odprta, kajti vi ste dražji mojemu srcu kakor vse, kar diha!«

»In vi odhajate. Moj stric Infadus in moj svetovalec vas bosta prijela za roke in spremljala s celim polkom. Še ena pot se nahaja, kakor sem zvedel, čez gore in onadva vam jo pokažeta. Zdravstvujte, bratje moji, hrabri beli možje! Ne pogledjte me več, kajti moje srce bi tega ne moglo prenesti. In glejte, jaz izdam povelje, ki se naj razglasi od gora do gora: vaša imena, Inkubu, Makumazan in Bugvan, naj bodo kakor imena mrtvih kraljev in oni, ki jih izgovori, mora umreti. Tako bo spomin na vas živel v naši deželi za vedno!

»Pojdite sedaj, predno bodo moje oči prelivale solze kakor ženske. Včasih, kadar se boste na potu življenja ozrli nazaj ali kadar boste stari in se zbirali in stiskali okoli ognja, ker sonce ne bo imelo več gorkote, se boste spominjali; kako ste stali ramo ob ramo v veliki bitki, ki so jo zasnovale tvoje modre besede, Makumazan, kako si bil ti oni rog, ki se je zabodel v Tvalino stran, Bugvan, dočim si ti, Inkubu, stal v krogu Sivih in so možje padali pod tvojo sekuro kakor žito pod srpom, kako si zlomil moč divjega bika (Tvale) in vrigel njegov ponos in prah. Pojdite in zdravstvujte, Inkubu, Makumazan, Bugvan, moji gospodje in moji prijatelji!»

Vstal je, nekoliko hipov resno zrl na nas, nato pa vrže konec svojega plašča preko svoje glave, da zakrije svoj obraz pred nami.

Molče smo odšli.

Naslednjega dne smo že ob zori zapuščali Lu, spremljani od našega starega prijatelja Infadusa in polka Bivolov. Četudi je bilo zelo zgodaj, je bila cela glavna ulica mesta polna ljudstva, ki nas je pozdravljalo s kraljevskim pozdravom, ko smo odhajali na čelu polka; ženske so nas blagoslavljale, ker smo osvobodili deželo Tvale in trosile cvetlice na našo pot. Bilo je zelo ginljivo, tako kakor se človek ne bi nadejal od domačinov.

Med potjo nam je Infadus povedal, da drži preko gorovja drug prelaz severno od onga, kateremu sledi velika Salomonova cesta; ali pravzaprav nahajalo se je mesto, kjer se je moglo priti doli po skaloviti steni, ki je ločila kukuansko deželo od puščave. Zvedeli smo tudi, da je pred nekoliko več kakor dvema letoma družba kukuanskih lovcev šla po tej poti doli v puščavo loviti noje, katerih peresa so med njimi zelo čislana kot bojna oprava in da so lovci zašli daleč od gora in mnogo trpeli od žeje. Ko so pa zagledali drevesa na obzorju, so se napotili proti njim in našli veliko in rodovitno oazo (rodovitna zemlja sredi puščave), ki je merila nekoliko milj v obsegu in imela mnogo vode. Nasvetoval nam je, naj se vrnemo preko te oaze, in misel nam je ugajala, ker se je zdela, da se bomo na ta način izognili naporni poti čez prvi gorski prelaz, in ker je bilo nekaj lovcev določenih, da nas spremljajo do oaze, od katere se je moglo, kakor so

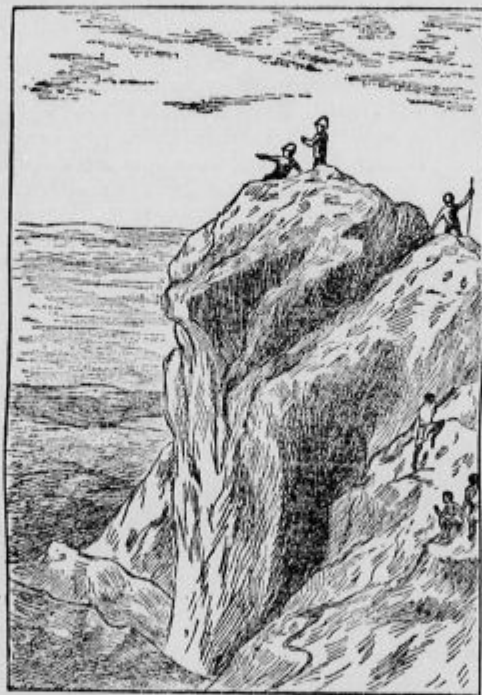
pripovedovali, videti več drugih rodovitnih krajev v puščavi.

Po zložni hoji smo v noči četrtega dne zopet stali na grebenu gora, ki loči deželo Kukuancev od puščave, ki se je valila v peščenih gričih pod našimi nogami in okoli petindvajset milj severno od Sabinih gora.

Ob zori naslednjega dne so nas povedli do začetka strme poti, ki vodi po strmini navzdol do puščave dva tisoč ali še več čevljev pod nami.

Tukaj smo se poslovili od zvestega in udanega prijatelja Infadusa, ki nam je slovesno voščil vse dobro in skoro jokal žalosti.

»Nikdar, gospodje,« je rekel, »ne bodo moje oči videle takih mož, kakor ste vi. Oh! Kako je Inkubu sekal svoje sovraže v bitki! Oh! Kakšen prizor je bil oni udarec, s katerim je na mah odseknil glavo mojemu bratu Tvali! Krasno je bilo — krasno! Nikdar več ne morem upati, da bi kaj takega videl, razen morebiti v srečnih sanjah!«

Po zložni hoji smo v noči četrtega dne zopet stali na grebenu gora, ki loči deželo Kukuancev od puščave ...

Leto 1812.

(Druživljaji francoskega vojaka.)

(Dalje.)

Nadaljevali smo svojo pot. V vednem strahu, da bi nam ogenj ne zastavil poti, smo naganjali naše Ruse k naglici, kolikor se je dalo, a kljub temu nismo mogli uiti svoji usodi. Ko smo bili že precej blizu guvernerjevi palači, zapazimo, da v veliki ulici, kjer je stanovalo toliko višjih francoskih častnikov in vojaških uradnikov, zopet gori; bila je torej sedaj že tretjič za-

žgana. Prve hiše so bile sicer še nedotaknjene, toda kmalu smo prišli do mesta, kjer smo se ob visokih kupih razvalin resno vprašali, kako priti dalje. Ustavili smo se, da se posvetujemo. Pri tem smo videli, da so bile hiše, mimo katerih nam je bilo iti, že na tem, da se podero, in da smo bili v nevarnosti, najti pod njihovimi razvalinami smrt, če bi se drznili naprej. Toda kmalu je bilo vse premissljevanje odveč. Izbirati smer nam ni bilo več mogoče, kajti kakor smo zdajci zapazili, gorelo je tudi že za našim hrbtom. Bili smo vjeti. Na vseh straneh okoli nas je divjal ogenj. Bili smo prisiljeni, svojo srečo poskusiti naprej. Spredaj naj bi šli vozovi, in sicer oni z Rusi prvi. Toda kljub prigovarjanju in udarcem ni bilo mogoče spraviti trdovratnežev z mesta. Postavili smo torej na prvo mesto naše moče z drugim vozom, in drug drugega podžigajoč se jim je posrečilo priti preko nevarnega mesta. Ponovili smo torej udarce po ruskih hrbtih, in ker so se zbal, da bi jih ne zadelo še kaj hujšega, — kajti videli so našo togoto — so zdajci z glasnim »hura« potegnili in zdirjali za prvim vozom. Sledili smo jim z urnimi koraki, toda žal le zato, da smo dospeli na mnogo kočljivejše mesto, odkoder je bil vsak izhod izključen. Sicer je v tem trenutku začelo deževati, kakor bi lil iz škafa, toda voda je hipno izhlapevala vsled grozne vročine, kakor izhlapi kapljica na žarečem železu.

Tu ni kazalo dolgo premissljevati. Morali smo nazaj. Ko smo zopet prišli na kraj, kjer smo morali prej Ruse s silo gnati naprej, se ti sedaj prav nič niso pomišljali, ali bi šli proč ali ne. Komaj pa so imeli polovico nevarnega pota za seboj, kar nastane strašen šum in ropot, in kakor bi mignil, izgine njih voz pod gorečim tramovjem in kupom žarečega kamenja. Goreča hiša se je podrla in zasula voz in ljudi.

Tako nam je en sam trenutek vse upičil. Izguba naše krasne zaloge živil nas je silno bolela, posebno izguba soda z jajci. Tako smo bili zbegani in potrti, da smo na uboga Rusa popolnoma pozabili in ju pustili njuni usodi.

Šli smo dalje in dospeli do kraja, kjer smo mogli zopet svobodno dihati. Tukaj smo sklenili počakati toliko časa, dokler ne bi pred nami vse pogorelo. Nedaleč od nas je stala hiša, na kateri je napis pričal, da je tu prodajalna italijanskega slaščičarja. To je bilo zopet nekaj za nas. Kako bi bilo dobro, tako smo dejali, če bi tukaj mogli nadomestiti to, kar smo bili ravno kar izgubili. Rečeno, storjeno. Dasi je poslopje zgoraj že gorelo in bilo spodaj zaklenjeno, smo kljub temu s pomočjo lestve zlezli notri. In naš trud ni bil zastonj. Nabrali smo cele kupe raznih dobrih sladkarij in zlasti, kar nas je posebno veselilo, tri velike vreče moke.

Hiteli smo prazniti prodajalno in nositi, kar je imelo za nas kako vrednost, na prosto, kjer smo nameravali čakati. Ker je še vedno deževalo, smo si iz hišnih vrat napravili streho in pre-

bili pod njo cele štiri ure, predno smo dobili prost izhod.

Medtem smo si pekli in cvrli, in ko je prišel čas odhoda, je vzel vsakdo toliko blaga, kolikor je mogel nositi, ostalo smo pa pustili na mestu pod varstvom petih mož. Tudi voz smo morali pustiti, dasi bi ga bili radi vzeli seboj, toda cesta je bila popolnoma zaprta z najrazličnejšim pohištvom in orodjem, tramovjem in kamenjem.

Ko je bila ura deset zjutraj, smo se prišli zopet k stotniji, od katere smo se bili ločili prejšnji večer. Na moje poročilo o naših uspehih so takoj poslali deset mož po ostale stvari. Ni bila minila še dobra ura, ko so se že vrnili težko obloženi in pripeljali seboj celo voz, za katerega so morali pa najprej odstraniti s pota razne zapreke.

Istega dne, 18., so našo stotnijo nadomestili z drugo in nas nastanili blizu prvih Kremlovih okopov, v ulici, kateri je bil požar večinoma prizanesel. Moštvu so odkazali veliko kavarno, nam podčastnikom pa zraven stoječo hišo nekega boljara (plemiča).

V kavarniških kletah so našli veliko zalogo vina, ruma in več z ledom obloženih sodčkov izvrstnega piva. Naša boljarska hiša nam je pa dala 15 velikih zabojev šampanjca in španskih vin. Ko smo zalotili še veliko zalogo sladkorja, smo bili s svojim življenjem v Moskvi prav zadovoljni. Kuhali, cvrli, jedli in pili smo, da je bilo veselje, poleg tega pa tudi iz bogato okrašenih

boljarovih pip pušili najizvrstnejši ruski tobak. To je bilo življenje!

Dne 19. septembra nas je prišel cesar v Kreml pregledovat. Proti večeru sem bil prideljen vojaškemu oddelku, ki je bil sestavljen iz lovcev, grenadirjev in enega eskadrona poljskih jezdecov, vsega skupaj dvesto mož pod poveljstvom generala Kelermana. Dobili smo nalog, pred ognjem varovati poletno caričino palačo, ki je stala na koncu mesta.

Ob osmi uri smo odkorakali in prišli ob pol desetih na določeno mesto. Palača se mi je zdela zelo velika, a bila je popolnoma lesena in od zunaj ometana s sadreno malto, da je bilo videti, kakor bi bila pokrita z mramornatimi ploščami. Okrog nekrog smo takoj postavili straže, in istotako poslali močno stražo v stražnico, ki je stala nasproti palače. Zaradi večje varnosti so od časa do časa krožile tudi obhodne straže. Jaz in nekaj mož smo dobili povelje, preiskati notranjščino palače in preprečiti, da bi se kako nepoklicano bitje ne skrivalo notri.

S tem mi je bila dana prilika, da sem si mogel natančneje in od blizu ogledati to z največjim razkošjem opremljeno poletno bivališče. Vse, kar premoreta na razkošju Evropa in Azija, se je nudilo našim očem. Zdelo se mi je, kakor bi bili tu nakopičeni zakladi vsega sveta, in vendar ni minilo niti pol ure, in vseh teh dragocenosti ni bilo več. Kljub vse našim najskrbnej-

šim odredbam so po preteku četrte ure, kakor nam v zasmeh, na vseh koncih in krajih začeli švigati iz strehe požrešni plameni. General je nemudoma ukrenil vse potrebno, da se ogenj omeji, a ker nismo imeli niti potrebnih brizgaln niti zadosti vode, je bil ves trud, ogenj zadušiti, popolnoma brezuspešen.

Kmalu potem, ko je izbruhnil požar, smo prijeli 21 zlobnežev, ki so se hoteli skrivaj izmuzniti iz gradu in od katerih so nekateri imeli v rokah še goreče baklje. Pozneje smo jih dobili še enajst, ki so bili po naši sodbi večinoma kaznjenci.

Iz palače se nam je v naglici posrečilo rešiti nekaj slik in drugih umetnin, kakor tudi nekaj caričine praznične obleke in drugih podobnih dragocenosti; a žal, pri svojem odhodu iz Moskve smo morali vse to zopet pustiti.

Ko je požar divjal že kake pol ure, se je mahoma dvignil močan veter, ki je ogenj vedno bolj razpihaval in nosil po zraku goreče kosove lesa, ki so padali na nas in mnogotere občutno ranili. Prostor v obsegu več kot dveh kilometrov je bil v nekaj trenutkih žrtev plamenov, kajti tudi ostala krasna poslopja v bližini so bila lesena. Kar pekli smo se v tej neznosni vročini, v kateri smo morali prebiti cele ure; šele ob dveh zjutraj smo smeli zapustiti ta pekel in oditi zopet v Kreml.

(Dalje prih.)

Razgled po domovini

Dopisnike »Domoljuba« iznova prosimo, naj pošiljajo svoje dopise tako, da bodo v p o n e d e l j e k že v uredniških rokah. Sicer ne ostane drugega, kot odložiti jih za prihodnjo številko.

Naročnikom sporočamo danes sledeče: Kdor se je končno odločil, da »Domoljuba« za leto 1913 ne bo plačal, naj list takoj vrne (ni treba drugega, kot na ovitek napisati: Nazaj! se ne sprejme). Kdor tega ne bo storil in bo list prejemal naprej, ga bomo smatrali za naročnika in bomo iztirjali naročnino. Kdor torej ne mara imeti sitnosti in potov, naj se po tem ravna! — Ker so nekateri izmed starih naročnikov izrekli željo, da bi list še dalje naročili, ko bi se nekaj tednov za plačilo počakalo, naznanjamo, da radi počakamo, ako naročnik pismo po dopisnici naznani, da list še dalje naroči in da ga bo pozneje plačal. Tudi smo pripravljani, kakor smo že zadnjič rekli, sprejeti naročnino tudi samo za pol leta (1 K 50 v.) pod pogojem, da se pošlje denar takoj in se naročnina čez pol leta gotovo obnovi!

Duhovniške vesti. Duhovna svetniška sta postala č. g. Gotard R o t t, župnik v Zagorju ob Savi, in č. g. Jan. Ev. K a l a n, župnik v p. in urednik »Bogo-

ljuba« v Ljubljani. — Nagle smrti je dne 9. t. m. v Opatjemselu na Goriškem umrl v starosti 72 let častni kanonik in bivši devinski dekan Jožef S k o č i r. Pokopali so ga v soboto, dne 11. januarja. N. v m. p.! — Na Gradu v Mirnu na Goriškem se naselijo č. oo. slovenski lazaristi. V ta namen se pripravlja potrebna misijonska hiša.

† **Župan Anton Ferko.** Dne 6. januarja zjutraj je umrl višnjegorski župan in trgovec Anton P e r k o, star komaj 32 let. Bil je eden izmed najbolj marljivih in agilnih ljudi v naših vrstah. Bil je pokojni tudi načelnik zdravstvenega sveta sodnega okraja Višnja gora in načelnik požarne brambere ter vsikdar zvest, neustrašen bojevnik, s katerim je leglo marsikako naše upanje v grob. Njegov veličasten pogreb je pričal, kako ga je vse ljubilo. Svetila mu večna luč!

Nov odvetnik v Radovljici. Gospod Fran Kobler, odvetnik v Ljubljani, se v treh mesecih s svojo pisarno preseli v Radovljico.

Naše časopisje. »Mladost«, glasilo naših Orlov in mladinskih organizacij sploh, bo izhajala odslej v mesečnih zvezkih dne 10. vsakega meseca. — Tednik »Dolenjske Novice« v Novem mestu

so nas jele obiskovati v novi povečani obliki. Cena mu ostane dosedanja. — Goriški »Novi Čas« se tiska sedaj že v 6000 izvodih. Za list, ki izhaja šele četrto leto, je to krasen napredek.

Roparski napad. Dne 4. t. m. zvečer je bil napaden in oropan posestnik Anton Hribar iz Ihana pri Domžalah. Denarja mu je bilo vzetega okrog 500 K. Za napadaleci ni nobenega sledu.

Smrt 88 let starega fanta. Na Ravnah pri Črničah na Goriškem je umrl najstarejši človek cele župnije, fant Josip Peršič, star 88 let. Pokojni je bil mnogo let vojak ter večletni prednik tretjega reda, katero čast je odložil šele, ko ni mogel več hoditi v Črniče. Naj mu sveti večna luč!

Mesto terne neprijetnosti. Posestnik Anton Kožuh iz Dvora je minuli teden prišel v Ljubljano po terno, katere pa ni dobil. Lotrijska uslužbenka je namreč dognala, da sta stavljeni in zadeti le dve številki, tretja pa je ponarejena iz 30 v 39. Možu so listek odvzeli in bode sedaj uvedena preiskava zaradi poskušene goljufije in ponareje javnih listin.

Srednje šole v Mostarju zaprte. V Mostarju so zaprli vse srednje šole, ker se bodo porabile v druge svrhe. Pravijo, da jih bodo rabili v vojaške namene.

Orožne vaje deželne brambe se bodo vršile v letu 1913 v dveh rokih. Vaje prvega roka se začnejo dne 15. julija, drugega pa 1. septembra. K tem orožnim vajam se bo vpoklicalo moštvo, katero je vezano delati letos orožne vaje, in ono, ki je z istimi zaostalo. Moštvo 11. in 12. službenega leta se ne vpokliče. Poljedelcem in kmečkim delavcem je dovoljeno, da si lahko izberejo čas, kadar bi jim boljše sodilo delati orožne vaje. Dotičniki morajo to takoj javiti pristojnemu županstvu.

Davek na vžigalice. Vlada bo v kratkem predložila v državnem zboru predlogo, s katero se uvede v Avstriji davek na vžigalice. Računa se, da bo davek nesel 15 do 18 milijonov vsako leto.

Zimske manevre namerava vpeljati vojaška uprava pri četah, kakor so bili dosedaj v navadi poletni manevri. V to svrhu se bode moralo vojaštvo vežbati tudi v prenočevanju na prostem, v kolikor bodo to dovoljevale vremenske razmere.

Vojaški konji. Vojno ministrstvo razglasa, da se bo leta 1913 oddalo sledeče število konj v zasebno uporabo: od 15 dragonskih polkov 819 konj, od 16 huzarskih polkov 897 konj in od 11 ulanskih polkov 608 konj. Kot nadomestilo za te konje bo vojaška uprava nakupila 2334 konj-novincev. Kdor hoče dobiti vojaške konje v zasebno uporabo, mora takoj začetkom leta 1913 vložiti na vojaško upravo tozadevno prošnjo.

Podpora živinorejskim zadrugam. Poljedelsko ministrstvo je živinorejskima zadrugama na Brdu in v Loškem Potoku dovolilo po 600 K podpore.

Nove kranjske občine. Cesar je potrdil sklepe deželnega zbora, po katerih postanejo Polje v občini Toplice na Dolenjskem, Mošnje, Ljubno, Leše in Vele-sovo na Gorenjskem samostojne občine.

Pokopali so dne 10. januarja uslužbenca tobačne tovarne v Ljubljani Matēja A le š a, zvestega pristaša S. L. S. Umril je v visoki starosti 72 let. Pokojnik je bil eden redkih veteranov z bojnega polja leta 1864 in 1866. V priznanju njegovih zaslug je pokojniku izkazala zadnjo čast vojaška godba. Pokojniku svetila večna luč!

Ogenj. V Glinjah pri Cerkljah na Gorenjskem je dne 8. t. m. okrog pol 7. ure zjutraj začelo goret pri Ajdovčevih (rojstni dom dr. Kimovca). Pogorela sta hiša in pod; užgalo se je vsled neprevidnosti pastirja. Škode je do 3000 K. Na kraj požara je prihitela požarna bramba z Brnikov in Cerkljan.

Na Kumu pri Sv. Neži bode v torek, 21. januarja, sv. Neže dan, ob desetih navadni cerkveni shod s peto sv. mašo, pridigo in cerkvenim darovanjem. Neže in Nežice, ne zamudite lepe prilike!

20 000 K v peči. Silvij Radič, posestnik v Zidanem mostu, je iz strahu pred vojno izgubil pamet. Prodal je svoje posestvo za 22.000 kron. Denar je prejel v bankovcih. Nato je povabil več svojih prijateljev na večerjo in ko so se vsi dobro imeli, je Radič vstal, vzel sveženj

bankovcev — bilo je še nad 20.000 kron — ter ga pred očmi svojih gostov vrigel v ogenj. Nato je zbežal v gozd, kjer so ga drugo jutro našli obešenega.

Gorelo je dne 2. t. m. v Bojanjivasi pri Jožefu Rojku hišna št. 59. Kajpada so ljudje od vseh strani hiteli na pomoč. Posrečilo se je ogenj hitro omejiti in kmalu zadušiti.

Tat v župnišču. V Retečah pri Škofji Loki je na sv. treh Kraljev dan med službo božjo od 6. do 7. ure pri oknu vlomil tat v župnišče. Odnesele je le kakih 40 K drobiža.

Bončarjev mlin v Domžalah je kupil g. Jožef Kuralt, trgovec in posestnik v Domžalah. Tako ostane podjetje v spretnih domačih rokah.

Ženska pregnala šest vlomilcev. Družba šestih tatov je skušala minuli teden vlomiti v branjarijo Matije Videčnika v Kazazah pri Celju. Ze so iz okna iztrgali omrežje, ko se prebudi Videčnikova žena, ki je bila sama doma, ker je mož odšel k vojakom. Žena je sprožila par strelav iz revolverja in tatovi so pokazali pete. Ker se je pri tej hiši že preje nekoč poskusil vlom, ko je bil mož tudi pri vojaki, se sumi, da so vlomilci iz bližine.

Slovenec v Ameriki ubit. Mihael Perko, rojen na Drenovcu pri Vinici, sedaj v Čikagi, Ill., je pred nekaj tedni podlegel ranam, ki mu jih je ponoči zadal neznanec. Ne ve se, kako je prišel na svoj dom. Žena mu je izmila rane, a besede ni čula več iz njegovih ust. Umril jej je v rokah.

Štirje dečki utonili pod ledom. Zadnji dan minolega leta so se v Judenburgu na Štajarskem na zamrznjeni Muri drsali dečki 14letni Fran Prinčič, sin tamošnjega trgovca z južnim sadjem, ki je kot četrtošolec iz Gorice prišel na božične počitnice, je pri drsanju prezrl neko luknjo, ki je nastala na ledu vsled zadnjega južnega vremena, ter padel vanjo. Na pomoč mu priskoči 14letni gimnazijec Maks Kačnik, toda tudi ta se pogrezne v vodo in izgine pod ledom. Nato sta pritekla dva druga fanta, sinova železniškega čuvaja in sta hotela prva dva rešiti, a utonila bi bila tudi sama, če bi jima ne bi prihitel na pomoč 14letni uradniški sin Guggi in neki drugi deček; le s težavo sta ju še izvlekla iz vode. Obvestili so o nesreči stariše Prinčiča in Kačnika. Dva Kačnikova vajenca: 16letni Karl Habermann in istotako 16letni Henrik Rampič sta se podala k Muri, da bi našla utopljenca. Pri tem sta tudi onadva utonila. Oče utopljenca Prinčiča živi na posestvu v Kozani na Goriškem.

Samomor učitelja. V Matenji vasi na Notranjskem se je ustrelil odnotni učitelj Vinko Brus. Bil je glavni agitator liberalne stranke, vsled dolgov je postal njena žrtev. Rešitev iz svojih žalostnih razmer je našel v samokresu, ko je spoznal, da ga je liberalna stranka privedla na rob propada. Značilne so njegove besede, ki jih je izpregovoril na Novega leta dan kmetu, ki mu je voščil: Bog Vam daj zdravje. — Za mene ni Boga! — Te besede povedo vse! Kakršno življenje, taka smrt! Pred samomorom pa je pisal lepo, spo-

korno pismo svojemu očetu, v katerem priznava, da je napačno živel. Bog mu bodi milostljiv! — Ampak čudimo se, da se drugi čudijo, da naša stranka proti svobodnomiselnemu učiteljstvu odločno postopa.

Kmetijske poučne tečaje priredi deželni odbor v nedeljo in ponedeljek 19. in 20. januarja v Sori in Škofji Loki na Gorenjskem ter v Draščih in v Podzemlju v Beli Krajini.

Gospodinjski tečaj se zaključi s praktično izkušnjo deklet v četrtek, dne 16. januarja, v Naklem pri Kranju.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica
Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat:

Zahvala.

Podpisana **Ivana Kralj**, posestnica iz Bučke št. 18, župnije Škocijan pri Mokronogu, je v noči od 1. do 2. decembra leta 1911 pogorela. Bila je zavarovana pri **Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani**. Ta je takoj po obvestilu na lice mesta poslala cenilca, ki je škodo pravično ocenil. Dobila je vso zavarovalnino izplačano in tudi vso škodo povrnjeno, za kar se omenjeni zavarovalnici srčno zahvaljuje in jo vsem tople priporoča.

Škocijan, 7. januarja 1913.

Ivana Kralj

posestnica.

147

Gorenjske novice

g Bohinjska Bistrica. Naša posojilnica je že ogromne svote žrtvovala za tujski promet. S trdo prisluženim, žuljavim denarjem našega ubogega kmeta-trpina so se namreč zidali hoteli. Nikjer drugod bi se ne bil dobil denar, kot edino-le pri nas. Tako je naš kmet lahko ponosen, da je za bohinjski tujski promet več storil, kot vsak drugi ter zasluži, da se mu ta velika zasluga vsaj s hvaležnostjo očitno pripozna. Naš kmet ima lahko to zavest, da je v

tem oziru več storil kot je storiti dolžan. Da bi se pa v ta namen povišale še občinske doklade, za to je pa naš vrli občinski odbor veliko preveč treznega, ljudskega mišljenja ter se davkoplačevalcem tega kar nič ni treba bati, vsaj odborniki upoštevajo vse ljudske težnje in želje ter so popolnoma na strani našega tako trezno mislečega ljudstva. — Letos je bilo pri nas izvanredno živahno naročevanje krščanskih listov in knjig ter smo se z dobrim branjem preskrbeli za zimo. Zlasti zadnji čas smo se silno za to zavzeli, najljubša zabava nam je dober časopis ali podučna knjiga. Po tako izvrstnem adventnem pastirskem listu in tako sijajno uspelem protialkoholnem ljubljanskem shodu pristopimo tudi mi v armado »Svete vojske«.

g Boh. Bela. Po prizadevanju našega gospoda župnika Karola Čerina se je vršil 5. in 6. januarja t. l. kmetijski tečaj s šestimi predavanji, katerim so sledili ljudje z največjim zanimanjem in vselej napolnili v to namenjeno sobo stare šole do zadnjega kotička. Predavalo se je o vseh za našega kmeta koristnih rečeh, tako: o živinoreji, pašništvu, sadjarstvu, zdravstvu v kmetijski hiši, zadržništvu in prašičereji. Gospodje govorniki so nam povedali mnogo zanimivih stvari in nas poučili o vsem, kar je za kmeta v sedanjih časih potrebno in koristno. Gotovo se bo vsako po svoji moči prizadeval, da se bo ravnal odsej po navodilih, ki so jih podali gospodje predavatelji, saj bo to vsakemu posamezniku kakor tudi celemu kraju v korist. Izrečena bodi na tem mestu gospodom iz Ljubljane, kakor tudi domačemu gospodu župniku za njih trud najprisrčnejša zahvala!

g Dvodnevni tečaj v Škofji Loki. Deželni odbor je ugodil prošnji živinorejskih zadrug v občini zminski in starološki, da priredi dne 19. in 20. t. m. dvodnevni kmetijsko - poučni tečaj v »Društvenem domu« v Škofji Loki. Predavanja se bodo vršila v nedeljo, dne 19. t. m. dopoldne ob 10. uri in popoldne po krščanskem nauku, v ponedeljek, dne 20. t. m. dopoldne ob 9. uri in popoldne ob 2. uri. Ta tečaj je namenjen v prvi vrsti živinorejcem iz Stareloke in škofjeloške okolice. Gospodarji in gospodinje in sploh vsi, ki se zanimajo za živinorejo, udeležite se v obilnem številu tega za kmetijski stan koristnega tečaja.

g Iz Loma. Naročnikov na »Domoljuba« je letos blizu 30. Vseh hišnih posestnikov je pa v župniji nekaj čez 60. Torej je naročena na »Domoljuba« povprečno vsaka druga hiša.

g Moravče. »Domoljubov« se je letos naročilo kakih petdeset več kot preteklo leto, tako da jih prihaja letos precej nad dvesto v našo faro. Lepo je to, a za faro, ki šteje čez dvajset vasi, še veliko premalo. Vsak zaveden faran, posebno pa starši, imajo dolžnost popirati krščanski list, zato še na delo, da se število naročnikov podvoji. Kdor se želi še naročiti, naj se oglasi, še je

čas. — Uta na živinskem trgu je še vedno brez vrat. Če nima vaški odbor toliko denarja, da bi jih napravil, mu svetujemo, da naredi zbirko in prosi od hiše do hiše, da se nabere tistih par soldov, da se vsaj pobalini ne bodo zbirali med sv. mašo in krščanskim naukom in tam igrali. Živinoorejci prav pridno vstopajo v živinorejsko zadrugo; seveda ima odbor sklepati, kdo se sprejme, kdo pa ne. Spomladi bo zopet razstava živine, tedaj se bodo premije delile le članom.

g Novice s Trate v poljanski dolini. Dne 6. prosinca je pogorela hiša z gospodarskim poslopjem Mariji Pivk v Podgori, fara Stara Oselica. Sumi se, da je zažgala zlobna roka. — Od Gorenjevasi do Žirov postavlja se nova brzajavna zveza. — Nek dopisun »Slov. Doma« pretaka še sedaj krokodilove solze v obliki od vsega ljudstva obsojanih dopisov samo zato, ker so liberalci pri zadnjih občinskih volitvah tako grozovito propadli. Liberalni dopisnik, le toči solze v imenu svojih liberalnih tovarišev, povemo pa ti, da bo enakih liberalnih solz zmanjkalo prej, predno bo kaj upanja, da bo na Trati župan iz liberalne garde. Liberalni dopisun mora še biti strahovito »zaručan«, ker ne pozna razmerja med nekdanjim in sedanjim časom glede županskega dela, vsled katerih razmer se je županu v resnici ponižno povišala plača, katero pa kot vestni župan v resnici zasluži!

g Cerklje pri Kranju. V sredo, dne 8. t. m. je začelo goret v Glinjah pri posestniku Matiji Kimovec. Prihitela je na mesto požarna bramba iz Cerklj. Tomažek vzame cev v roke, jo nameri v ogenj — toda voda noče teči kvišku. Ognjegasci gonijo, poskušajo na vse načine — zastoj je njih trud, niti kapljice ni iz brizgalne. Brizgalna je bila polomljena in ker imajo cerkljanski ognjegasci preveč drugega dela, se za pravočasne poprave brizgalne ne brigajo. V tem pride brizgalna iz Zgornj. Brnika, ki začne hitro in spretno omejevati požar. Rešili so hlev, pod je pogorel popolnoma in tudi hišna streha. Zazgal je najbrž mladoletni pastir. — Občinski odbor je sklenil doklado na vino in meso, kar je povzročilo precejšnje ogorčenje pri gostilničarjih in mesarjih. Gostilničarji so pri vinu poskočili v ceni za osem vin. pri litru — češ, naj se gostje zahvalijo občinskemu odboru za to dobroto. Občinske doklade pa ne pride niti 1 vinar na liter. Od govedi je obč. doklade 76 vin., od teleta 13 vin. Ako kmet pripelje prašiča k mesarju, ga ta zapodi v nek kurnik in stehta. Odbije pa 1 kg pri živali na »štrik«. Seveda, to pa ni občinska doklada, ampak priklada mesarju, zoper katero se pa noben mesar ne pritožuje. Občinska doklada pa je od prašiča samo 19 vin. — Hranilnica in posojilnica je imela meseca decembra prometa nad 100.000 K. Vložili so ljudje v decembru 42.614 K, dvignili pa 22.175 K. — Rojenih je bilo v letu 1912 116, umrlo jih je pa samo 57. Torej še enkrat več

rojenih. — Bog daj, da bi bilo tudi še enkrat več »Domoljubovih« naročnikov! — Izobraževalno društvo priredi zadnjo nedeljo v mesecu, dne 26. januarja igro: »Vedeževalka« in šaljivi prizor: »Kmet in avtomat« v dvorani »Ljudskega doma«. Želimo prav obilne udeležbe!

g Tržiške novice. 5. t. m. je imel Ethin Kristan pri Pelarju predavanje, h kateremu je došlo precej poslušalcev. Izvedeli so preimenitno novico. Rdeči general Kristan jim je namreč povedal, da so njihovi sosede bili opice in da so njegovi poslušalci opičjega pokoljenja. Nekaj pametnih mož je zmajevalo z glavami, drugim se je pa ta izjava Kristanova, da so opice, tako dopadla, da so mu burno ploskali. Sedaj so tržiški socialni demokratje za eno skušnjo bogatejši. Mi krščanski delavci se zavedamo, da smo ustvarjeni po božji podobi, naši rdečkarji pa zase vedo, da pohajajo iz opic. Tudi prav!

g Z Vranjo peči pri Kamniku. Oporjen sem bil na neko notico v 7. št. »Slovenskega Naroda« t. l. Očita se mi, da bi rad sebi pridobil pošteno nabiralnico. Pred tremi leti bi jo bil sprejel. Sedaj je nočem. Tudi proti dobremu plačilu ne! Izkušnja je izučila mene in moje župljane, da nam pošta v fari, ako je samo trikratna na teden, prav nič ne koristi, ampak naravnost škoduje. Zlasti pošta v Sp. Palovičah, ki je od župnijske cerkve oddaljena 20 minut! — Jaz sem s svojo pošto sedaj popolnoma zadovoljen. Dobivam jo od 1. decembra 1912 dalje vsak dan naravnost iz Kamnika. Poprej pa tri leta, po posredovanju Fr. N . . . k . a, samo po trikrat na teden. Župljani tudi želijo doseči to ugodnost. Saj so jo poprej uživali ves čas do leta 1909. Mi imamo v Kamniku vsak dan kak opravke. V Sp. Palovičah pa nikdar ne. Res, ginljiva je postrežljivost Fr. N . . . k . a. Če ni to vsiljivost? On ve, dobro ve, da nihče ne mara njegove pošte. Pa jo vendar poizkuša obdržati. Kakor hitro se bodo župljani nehali pritoževati, bodo tudi njih župnik v tej, to je v poštni zadevi, obmolknil. Župnik dobiva sedaj pošto vsak dan, župljani, ki mu jo donasajo, pa jo dobivajo samo po trikrat, dvakrat, Vel. Lašina pa včasih samo po enkrat na teden, samo v nedeljo. Za župnika dobivajo pošto, zase pa ne. Ali ni to čudno? Tako ne bo šlo dalje! Vemo, kje ima Fr. N . . . k zaščitnika. Zadevo bomo na pristojnem mestu pojasnili. — Župnik naj rajši oznanja na kancelari nauk mladini! Tako »Slov. Narod«. Nov nauk! Samo mladini, odraslim torej ne! Smešno! Župnik na Vranji peči pa je obenem tudi pomožni učitelj in je za šolske otroke pri nas prav dobro preskrbljeno. Cenjeni Fr. N . . . k naj le svoje otroke redno pošilja v šolo, pa bo prav! — Franc Krek, župnik.

g Iz št. Vida nad Ljubljano. Hranilnica in posojilnica je računala za leto 1912 dovršila. Občni zbor z običajnim sporedom bo v nedeljo, dne 26. t. m. Račun nam izkazuje sledeče:

Dolenjske novice

d Šentjanž. Število liberalcev se tudi pri nas krči dan za dnem. Kolikor bolj ljudje spoznavajo lažnjivost in brezverstvo liberalizma in liberalcev, toliko bolj jih zapuščajo. Bolj goreče in vnete so pa postale nekatere liberalne ženske. Med njimi nosi zvonce g. Ančka. Prošlo nedeljo se je norčevala večja družba učiteljev in učiteljic iz sklepa dekanijske konference, da se naročnikov liberalnih listov več ne sprejema za botre. Med vsemi je bila najbolj glasna in najbolj »korajžna« znana g. Ančka. Berem in bom brala — tako je vpila — liberalne časopise, pa naj jih še stokrat prepovesta škof in papež — če pa ne bodem vzprejeta za botro, je pa še toliko boljši. Tako govori žena, mati petih otročičev, tako učiteljica, ki poučuje v prvem razredu. Vprašamo, ali naj uči in nauči nedolžne otroke pravega krščanskega življenja in ljubezni do cerkve taka učiteljica, katere dušna hrana so »Slovenski Narod«, »Slovenski Dom«, »Učiteljski tovariš« itd.; učiteljica, katera se javno baša s svojim brezverskim liberalizmom? G. Ančka, odgovorite!

d Iz Žužemberka. Letošnjega Božiča so bili naši otroci veseli. Štiri tedne so imeli počitnice, ker so šolo zaradi škrlatinke zaprli. Sedaj je ta potuhnjena bolezen nekoliko pojenjala in se je ta teden šolski pouk zopet pričel. Zahtevala je 14 smrtnih žrtev, večinoma majhnih otrok. V eni družini je kar štiri pobrala, tako da sta ostala oče in mati sama. Sploh je bilo pretečeno leto zelo nezdravo. Poleti in jeseni je razsajala griža, pozimi pa škrlatinka. Vendar je bilo primeroma malo mrličev v fari, namreč samo 64, medtem ko je bil rojen 101. Torej smo precej na dobičku. Poročenih je bilo 13 parov. — Novo leto smo prav »fletno« pričeli; s plesom seveda! Najbolj se je za ples mudilo Jurčkovemu »hotelu«, menda od veselja nad izborna kupčijo v pretečenem letu. Odlični obiskovalci plesne veselice so se baje krasno zabavali in se še drugi dan oblizovali od zaužitih dobrot. Bolj odkritosrčni so pa priznali, da so bili pri Jurčku sami »jurčki«. Prav gotovo pa so jurčki, in še prav veliki tisti starši, ki so na ples pustili ali celo seboj vzeli svoje hčere. V izobraževalno društvo jih ne pustijo, češ, da bi se tam pohujšale! Na balu se pa treh božjih čednosti učijo, kaj ne? — Naše društvo se živahno giblje. Ob praznikih nam je priredilo prav dobro uspelo božičnico, sedaj se pa pripravlja na predpust. Slišimo, da nas bo na tolsto nedeljo povabilo na svoj »bal«. Sicer ne bomo plesali, a se bomo toliko bolj od srca smejali; saj bomo po dolgem času zopet enkrat videli na odru našega izbornega šaljivega Mihata, in sicer v vlogi juda Abrahama. Kdor ga pozna, ve, da ni dolg čas, kadar ga on odbija. Naj torej ne zamudi

Vplačalo se je hranilnih vlog 220.842 K 28 vin., vrnjenih posojil 293.141 K 40 v., obresti posojil in naloženega denarja 35.799 K 82 vin. Izplačalo se je hranilnih vlog 175.837 K 10 vin., posojil 158 tisoč 134 K 40 vin.; ves promet v prejemkih in izdatkih znaša **1.308.030 K**. Dobiček pret. leta znaša 6850 K 46 vin. Od tega dobička se je deloma že, deloma se bo še razdelilo v razne namene 2596 K 52 vin., ostali čisti dobiček v znesku 4253 K 94 vin. pa se je prištel rezervnemu zakladu, ki sedaj znaša 17.556 K 92 vin. Čedna vsota, kaj ne! Hvala Bogu! Vseh hranilnih vlog je sedaj 690.267 K 37 vin., vseh posojil pa 427.666 K 54 vin., ostalo pa je obrestonosno naloženo. — Kaj bo, kaj bo, tako se vprašujejo dolžniki, ki slišijo in tudi čutijo, da so vse posojilnice v Ljubljani in tudi nekatere druge dvignile obrestno mero, kar seveda dolžniki najbolj bridko občutijo, zlasti v tej hudi denarni krizi. Naš sklep glede tega je pa ta-le: Obrestne mere ne bomo nič dvignili, marveč ostanemo pri 4½% na vlogah, 5%, oziroma 5½% na posojilih. Pričakujemo pa, da nam vložniki izkazujejo in ohranijo isto zaupanje kakor dosedaj. Saj se pa tudi ne izplača. Tudi če imaš 10.000 K vložnih, pa jih neseš drugam, kjer imajo morebiti za nekaj časa ¼% boljše obresti. Koliko imaš na leto od tega? Le natančno preračunaj, pa boš prišel na to, da prav malo, ali pa — nič. Tvoja pota ali pa poštino pošiljanje hranilnih knjižic in denarja sem in tje, to tudi nekaj stane. Seveda se bo naša hranilnica pri morebitnih takih dvigih tudi najstrožje držala odpovednega roka. Naša hranilnica ni tu za špekulacije ali pa dobičkarijo, marveč za to, da se potrebim brez velikih stroškov in potov pomaga; kar pa se pridobi, naj ostane v domači fari. To bodi naše geslo tudi v prihodnje! — **Stara šola.** Ta dela sedaj strašno velike skrbi peščici naših prijaznih liberalcev. Občinski odbor je namreč v zadnji proračunski seji soglasno podal izjavo, da se odreka vsaki pravici do te šole nasproti cerkvi, ker je ta šola po dobroti pokojnega župnika Blaža Potočnika bila zidana kar na mežnarsko poslopje na mežnarskem svetu. Vsaka druga izjava ali vsako drugačno ravnanje občinskega odbora v tem oziru bi bila torej velika nespamet in pa v škodo občini. Zakaj župnik kot predstojnik župnije in mežnarje bi bil v vsakem drugem slučaju moral v pravdo proti občini. V tej pravdi pa bi zmagal župnik, ker postava in pravica sta še stari, in teko bi na občino prišli novi stroški. Naši izobraženi liberalci pa takih reči ne razumejo. Zato so se zoper ukrep občinskega odbora na visoki deželni odbor pritožili sledeči njihovi zastopniki: sokoli Josip Matjan, Franjo Matjan, Ivan Pipan (vižmarski podobčinski kandidat), Janez Čepeljnik, dvorski šuštarček, gunceljski Zakotnik in pa preljubi naš Zognov Johan iz Podgore. Povemo vam pa že danes, preljubi liberalci naši, da bo ta vaša pritožba padla v vodo

prav tako, kakor vse druge. Zakaj pravice in postave pa tudi taki ljubljanski gospodje ne morejo prekucniti, ki sicer morebiti z vami držé. Tako je bilo z vsemi vašimi pritožbami in tako bo tudi s te! Le verjemite nam! — Kaj bo sedaj to nesrečno staro šolo? Liberalci notri ne bodo imeli svojih komedij kakor ob času Zirovnika. Notri bo v pritličju stanovanje organista in cerkvenika, zgoraj pa ena čedna prostorna dvorana za različne sestanke Marijinih družb, mladeniških in drugih organizacij. Tudi liberalcem ne bomo branili vstopa, kadar se bodo hoteli od naših ljudi kaj pametnega naučiti in če se bodo dostojno obnašali. — Ja, zakaj nam pa tega prej niste povedali?! tako sedaj eni tarnajo. Glejte, mislite, da smo mi tako nespametni. Ko bi bili mi pred volitvami o tem govorili, bi bili liberalci nas še bolj lagali. Mi smo molčali. Povedali smo pa, da liberalce čaka nekaj razočaranj, toda takih razočaranj, ki bodo samo liberalcem v škodo, našemu ljudstvu pa v korist. Eno tako razočaranje je torej že prišlo na dan. Povemo pa danes liberalcem na uho, da jih en par takih razočaranj še čaka, a sedaj jih še ne izdamo. — **Naša čebelica.** Da bomo »ta velki« videli, da tudi naši »ta mali« pridno varčujejo, naj povemo še te številke. V letu 1912. se je v »čebelico« vložilo 2531 K 11 vin. Malih vlagateljev (šolskih otrok) je bilo 475. Njihova skrbna mati je učiteljica gđc. R. Juvanova, ki vložene zneske vsak mesec skupno vložil v hranilnico.

g Na Črnučah bo v nedeljo, dne 19. t. m., po večernicah shod kmečke zveze za ljubljansko okolico. Govoril bo poslanec dr. Pegan. Povabljeni vsi, ki se zanimate.

g Z Ježice. Predzadnja številka »Domoljuba« je prinesla dva dopisa, ki sta jako zbudila naše kričače, potuhnjene liberalce in mokračé. Da je to res, kar pišemo, se razvidi iz tega, ker so ti mokračí tako grozno jezijo ter penijo v svoji dnevni capi: takozvani »Dan«. Vsak pameten človek pa razvidi, da je to res sama zlobnost, ker hočejo škodovati naši orlovski organizaciji ter blatiti našega dobrega gosp. župnika. Škandal in sramota za tako izobraženega merdoha! Kakor se je pokazalo, je žalibog že daleč pripeljala vaša izobrazba nekatere mlade ljudi, ki so sledili vašim nazorom. Osem let že traja, kar je znani človek pričel na našem milem Posavju trositi svoje bedarije, ki pa seveda niso vredne, da bi pameten človek samo enkrat plunil nanje, še manj pa da bi odgovarjal. Mi zavedni možje in vrli »Orli« pa pogumno naprej mimo par »Danovih« kričačev, ker vemo, da se bojujemo za Boga in narod. Ne glejmo na psovke, ki letijo iz grdih ust na nas in na našega g. svetnika, za vse dobro vnetega župnika. Tako početje se samo obsoja! Ostanimo na sedanjí poti in zakličimo: Bog živi še dolgo let našega dobrega gosp. svetnika med nami!

ugodne prilike, kdor se hoče enkrat pošteno nasmejati! — Število naročnikov »Domoljuba« in »Bogoljuba« je z novim letom precej poskočilo. To je vsekakor lepo znamenje za napredek našega kraja, ker se dobro časopisje razširja kljub vedno bolj občutljivemu pomanjkanju denarja. Dobro vemo, da bi še marsikdo rad imel »Domoljuba«, pa ga ne zmore, a žal, marsikdo, ki bi ga prav lahko zmogel, se še zmiraj pomišlja radi tistih par kronic. Naročniki skup! Čim več nas bo, bolj nas bo »Domoljub« vesel, mi pa njega tudi.

d Iz Telč na Dolenjskem. Na dan sv. Treh kraljev smo imeli igro »Tri sestre«. Izvršila se je v popolno zadovoljnost. Čudili smo se, ko še nekateri igralci niso nikdar videli igre, a so vendar prav dobro rešili svoje vloge. Posebna hvala gg. učiteljicam za trud, ki sta ga imele za to predstavo. Hvala Dulcu, da je dal les za oder. Možje, tako je prav! — Še nekaj! Ali ste že naročili »Domoljuba«? Vsaka hiša naj ga ima! Za tiste tri krome ne bode nihče pozebel.

d Šmartno pri Litiji. Predsednikom krajnega šolskega sveta v Litiji je bil vnovič izvoljen ondotni župan g. Oroslav Bric, podpredsednikom gospod župan hotiški, Fr. Dernovšek. Po dolgem čakanju so dobilo Gradišče po zaslugi g. župana Brica novo občinsko cesto, ki se je jela te dni graditi. — Značilno je »delo« naših naprednih, ki obstoje izključno v prirejanju celonočnih plesov, tako da po prebitih »cvetličnih« nočeh hodijo v »ročkah« domu. Tako se »delo« za narod. Dobro je, da je priprosto ljudstvo bolj pametno in pusti napredne pri takem »delu« same; gorje ljudstvu, če bi sledilo naprednemu vodstvu!

d Vače. Za predsednika našega krajnega šolskega sveta je bil 12. t. m. izvoljen načelnik naše posojilnice in naš vrli pristaš Tit Strmljan, posestnik na Mačkovcu. — Dne 2. t. m. so bili pri c. kr. okr. glavarstvu v Litiji na dražbi občinski lovi. Ker so bili lovci med seboj dogovorjeni, da ne bodo drug drugemu dražili, zato so morali župani skrbeti, da njih občine niso škode trpele in so se zato sami dražbe udeležili. Litijski, polniški in šmartninski je šel dražje nego je bil doslej, ker ga je »klerikalni« župan dražil svoji občini v korist. Ko pride na vrsto vaški lov, pravi gospod komisar: »Doslej je bil za 180 kron na leto. Kdo da toliko?« Nihče se ne oglasi. Vpraša vnovič: »Ali kdo sploh kaj da?« Tedaj obljubi dosedanji najemnik g. Hren 50 kron. Gospod komisar vpraša: »Kdo da več?« Vse tiho. »Prvič, drugič in — tretjič.« Dobil ga je g. Hren, ki je prostovoljno obljubil 50 kron, a bi ga bil morda dobil, če bi bil obljubil samo 5 kronc. Našega župana, ki drugače vse obleta, če je treba za naprednjake agitirati, niti k dražbi ni bilo. Čemu neki? Saj je prijetne doma sedeti za pečjo in vleči harmoniko. Prej je imela občina od lova 130 kron več letnih dohodkov. Na Vačah 130 kron lahko pogrešimo, saj smo do-

volj bogati, če imamo naprednega župana. Če trški zastop na trgu še tako nečednost trpi, če se gasilno društvo in kmetijska podružnica tudi popolnoma zanemari, to nič ne stori, da imajo le naprednjaki vse to v rokah! Če bo kdo kaj rekel, bomo pa padli čez kaplana, Marijino družbo in izobraževalno društvo, pa jih bomo ugnali. Kadar bodo nove občinske volitve, bomo pa zopet bobnali, kako smo za blagor občine vneti, nazadnje nam utegne kako ponarejeno ameriansko pocblastilo ali pa kak mrlič pomagati, da bomo napredni in — bogati ostali. O srečni časi!

d Popotnik iz mirenske doline: Radovednost me je pognala po svetu. Šel sem po mirenski dolini od Save navzgor. Pri Boštanju sta se pogovarjala dva človeka na cesti. Eden je rekel drugemu: »Naše napredno županstvo je počasno kot polž, menda imajo polža za tajnika.« Ne vem, koliko je resnice na teh besedah, skoraj gotovo nekaj. Šel sem naprej do Dula. Tam sem zvedel, da so se »Flajsov gospod« vsedli na županski stolček, ker ni noben drug zanj maral. Pač, Jelenčev gospod bi bil tudi rad nanj sedel, pa so mu ga liberalci izpodmaknili. — Pri »Flajsovih« sem bral v »Domu« strašne reči iz Tržišča. Podira se farovška hranilnica, njenim odbornikom bodo prodali grunte, farovž bo zarubljen, črnosukneže obešajo liberalci na kljuko 33. Marijine družabnice pijančujejo in vasujejo itd., skratka, Tržišče je druga Sodoma. Ali ni to grozno! Menda je vse to res, ker ta list tako piše. — »Jejmene, če je tako, se ne upam skozi Tržišče, ker se mi lahko zgodi, da še mene sedaj predpustom kaka Marijina družbarca zapelje in potem me »Domov« dopisnik obeši na tisto svojo strašno kljuko, kamor obešajo črnosukneže!« S strahom sem se bližal Tržišču. Pa začudil sem se, ko so me tržiška dekleta pustila pri miru in ko sem zvedel, da sta oba gospoda duhovnika še živa. Tudi hranilnica še stoji in pravijo, da bo še stala na veliko žalost zadolženega liberalnega dopisnika. Ljudstvo rado vlaga svoj denar v domačo hranilnico, ker ve, da je hranilnica v dobrih rokah in tudi dežela garantira za vsak vinar, ki se vanjo naloži. Pravijo, da tudi liberalci radi iščejo pomoči pri »farovski hranilnici«. — Šel sem naprej proti Mirni. Povsod sem zvedel, da so pametni možje v šolski svet volili »ta črne«, gotovo zato, ker znajo »ta črni« s šolskim denarjem bolj varčevati, kot znajo liberalci. Tako je prav. Naj omenim še, da se gospodarji prav pridno naročajo na »Domoljuba«; »Slovenskemu Domu« pa kažejo druga vrata — pri svinjaku.

d Sela pri Šumbregu. Staro leto je minilo, prišlo je novo in z njim tudi čas, ko je treba obnoviti naročnino in plačati tri krome za »Domoljuba«. Vsi, kateri še niste naročili, storite to nemudoma. — Škratinka hudo razsaja po naši fari in kosi med mladino. Posebno hudo je zadela Erjavčevo hišo v

Gornjem Podšumbregu, ker so umrle na en dan kar tri hčerke, katerih najstarejša je bila v petem letu. — Občinska pot iz Doline proti Selam se je začela popravljati. Dal Bog še par tednov lepo vreme kot je sedaj in pa do volj vztrajnosti, pa bo kmalu narejeno. — Vsem bralcem »Domoljuba« želi dopisnik srečno novo leto!

d S Svete Gore pri Litiji. Krasno zimo imamo letos na naših vrhovih. V božičnih dneh smo trgali trobentice in teloh. Med tem ko je dolina ležala v megli kakor v morju, je pri nas sijalo in ogrevalo ljubko solnce. — Imeli smo po novem volivnem redu volitve v kr. šolski svet. Nasprotniki, ki so si dosedaj lastili zastopstvo v tej korporaciji, so odleteli in so morali izginiti, novoizvoljeni odborniki kakor tudi namestniki so vsi odločili in zavedni pristaši S. L. S. Čast oddaljenim volilcem iz kandiške in šentlamberške občine, ki se niso strašili daljnega in težkega pota in došli skoro polnoštevilno na volišče. — Letošnje število naročnikov »Domoljuba« in »Bogoljuba« se je podvojilo. Sedaj dohaja »Domoljuba« v župnijo do 40, »Bogoljuba« 25, prej samo 8; lep napredek in nad vse zadovoljivo število naročnikov, kdor pozna tukajšnje razmere in ve, kako si hočejo pridobiti naše ljudstvo liberalci in socialni demokrati. Naročniki, zvesto in natančno berite časopise, na katere ste se naročili in poskrbite, da jih bodo brali tudi vaši sosede, ki si listov niso naročili; priporočajte dobre in poštene liste in širite jih! — Umrl je po kratki in hudi bolezni — pljučnici — Jakob Strmljan, posestnik v Kostrevnici. Bil je izboren gospodar, skrben oče in zgled marljivosti. Star je bil komaj 40 let. Pokopali smo ga na praznik Sv. Treh Kraljev.

d Loški potok. »Slovenec« tednik in dnevnik se prodaja odslej vedno v Kuvljskem društvu na Hribu.

d Škocjan pri Mokronogu. Dne 11. januarja t. l. je umrl tukaj deželni dacar Andrej Kalan. Šele pred nekaj meseci je prišel, da se preseleči v večnost. Bil je blag mož in pristaš S. L. S. — Za šolo v Klenoviku je zdaj sklenjeno, da se zida. Bo-li župniji v srečo ali nesrečo? Odvisno je od učnih moči, ki bodo na nji delovale. Da bi le ne bilo žalostne izkušnje kakor s škocijanskimi. — V krajni šolski svet škocijanski so volili občinski možje, kakor je pač vredno za nadučitelja Benedičiča in sedanjí občinski odbor, liberalno. Potem bodo pa prsili klerikalne podpore in se jezili, če je ne dobio. — Naši učitelji se pritožujejo čez slabe plače. Benedičič pa ima tako veliko, da lahko vzdržuje »Narod« in »Dan«.

d Zagorje ob Savi. Nekaj odgovora našim liberalcem in »nadmptom«. Na občnem zboru Kmetijske podružnice je vprašal pri slučajnostih gospod Anton Prosenec načelnika podružnice gospoda Ašiča, ali smatra »Gospodarsko zvezo« v Ljubljani kompetentno, da naroča zanesljiva umetna gnojila, kar mu le-ta potrđi. Nato sem porisan kot načelnik »Gospodarske zveze«

v Zagorju povedal, kako je pisal »Slovenski Dom«, da smo naselili najbrž kakemu judu, ko smo potom »Gospodarske zveze« naročili vagon gnojil, da je blago slabše. Dokazal sem, odkod je blago — namreč iz Aldringena pri Berlinu, tvrdka Kneutinger Thomasschlackenmühlen, in da je zato, ker smo ga naročili cel vagon skupaj naravnost iz tovarne, cenejša kakor pa so ga nekateri kmetje (imena na razpolago) od c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani dobili. To pa samo posebe razumemo, ker ima vsak posamezni naročnik večje vozne stroške. In sedaj pa pride dopisnik »Slovenskega Doma« in me zato napada, ker smo potom »Gospodarske zadruge« kmetom preskrbeli cenejša gnojila. Trdi, da je na moje besede kar deževalo različnih opozkih in govori o neki veliki debati, kar pa vse skupaj ni res. Ugovarjal je le gospod Taufer, posestnik kamenoloma iz Zagorja, pa tudi le toliko, da politika ne spada na občni zbor Kmetijske podružnice. Ne vem, ali ima gospod Taufer Thomasovo žlindro za največjo politiko ali kali? Mislim, da to gotovo spada na občni zbor Kmetijske podružnice, če se razpravlja, kako bi se dobilo cenejše gnojilo. Ali ne gospod Taufer? Konkurencije pa Kmetijski družbi naša »Gospodarska zveza« gotovo ne dela, saj je le par posameznih kmetov naročilo majhne množine od Kmetijske družbe. Zraven pa vem, da je ravno Kmetijska družba že večkrat priporočala, da naj se naroči skupno gnojilo. Če ga ni naročil kdo drugi, ali mislite, da naj ga tudi mi ne smemo in naj ga zato tudi mi s posameznimi naročili dražje plačujemo? Tako bo mogoče učil v »Naprednem gospodarskem društvu« g. Taufer svoje člane, mi kmetje bomo pa še naprej delali po svoje. — Dalje je govoril nadkmet gospod Taufer o neki zavarovalnici za živino in modroval, da bo kar deževalo podpor. Omenil je tudi deželni odbor, ki mu je pa drugače precej gorak. Dopisnik »Slovenskega Doma« pravi, da sem rekel, da deželni odbor ne bo nič dal, in me zato napada. Res sem rekel, da se bo deželni odbor premislil, preden bo zagorske liberalce podpiral. In teh misli sem še: kadar prosite, mu pač ne boste pretili z gorjačo, kakor dela to vaše glasilo »Slovenski Dom«. Sicer bo treba pa še drugih strokovnjakov, da se bo dala za tako majhen okoliš napraviti cenena zavarovalnica, kakor so nekateri zagorski nadkmetje. Nadalje trdi dopisnik, da prosjačim napredno občino za železobetonski most. To se je pa dopisnik naravnost zlagal. Vprašaj prejšnji občinski odbor ali prejšnjega župana, da sem pri občinski seji le to predlagal, da se napravi na občinski poti brv čez Medijo. Pozneje sem res prosil tudi vis. deželni odbor, da naj vpliva na zagorsko občino, da napravi prepotrebni most, kar je deželni odbor tudi storil in poslal inženirja. Železobetonskega mostu nisem jaz nikjer zahteval. Zadoljubljen bom z vsakim. Ne bom pa za-

dovoljen z liberalnimi gospodi, ki hočejo menda pod vplivom takih lažnjivih dopisnikov, da naj se most ne gradi, češ, saj bo cesta blizu. Otroke silite v šolo, tujci prihajajo v Zagorje, ali mislite, da bodo ti na cesto kar skakali čez vodo? — Dopisnik trdi, da sem kmetom nevoščljiv in me je do nagote razgalil. Kar se tiče moje nevoščljivosti, mislim, da bi dopisniku marsikak kmet in tudi liberalni obrtnik lahko povedal, da je le po mojem vplivu prišel do svojega ognjišča ali si ga ohranil. O nekem nadkmetu pa vem jaz in ve celo Zagorje, da je takrat, ko je bil še paznik pri rudniku, marsikateremu delavcu in kmetu napravil tožbe in stroške in mu pomagal snesti bori kos kruha, da ne rečem več. Lažnjivi dopisnik mi tudi očita tatvino, da sem oral par brazd v občinsko last. Pozivam župana in ves občinski odbor in še lažnjivega dopisnika zraven, da pregledajo, kaj sem prioral in pa kje? Saj je to popolnoma nemogoče. Saj stoji ob meji drvarnica občinske bolnišnice, da še svojega ne morem vsega izorati. Zraven bom pa še vprašal gospoda župana, zakaj ni prišel na ravno isto njihovo pogledat škode, ki so mi jo napravile na pšenici in ajdi kokoši občinskega redarja, dasiravno sem ga šel za to na dom pozvat. — Toliko v pojasnilo — pa ne dopisniku »Slovenskega Doma«, ampak vsem poštenim ljudem, da izvedo, kje se dela za ljudstvo, kje se pa samo piše in obrekuje. Znaprej dopisniku ne bom več odgovarjal, za to nimam časa. Če piše, podpiše naj se, če ima korajžje, s polnim imenom, kakor se jaz. — Anton Snaj, posestnik in načelnik »Gospodarske zadruge« v Zagorju.

d Iz Radovice. V sled oklica c. kr. okrajnega glavarstva v Črnomlju za nabiranje božičnih darov za vojake na meji so darovali sledeči: Županstvo Radovica 30 K, Janez Vouk 3 K, Kramarič 1 K, Jože Režek 2 K 60 h, Martin Slobodnik 1 K 20 h, Janez Slobodnik 1 K, Jože Matekovič 1 K, Ivan Slobodnik 1 K, Martin Cesar 1 K, Martin Vzviščar 1 K, Marko Vzviščar 1 K, Peter Šavor 1 K, Martin Bajuk 1 K, Florijan Prše 1 K, Matija Šavor 1 K 40 h, Janez Šavor 50 h, Janez Rus 50 h, Martin Gosenca 1 K, Ivan Režek 20 h, Martin Bajuk 60 h, Jurica Stepan 1 K, Ivan Režek 40 h, Držaj 3 K, Jure Pavšič 40 h, Jure Janžekovič 60 h, Martin Vukšinič 60 h, Jože Gosenca 10 h, Ivan Cesar 20 h. — V imenu obdarovanih vojakov se podpisano županstvo zahvali vsem darovalcem. Bog plati!

Notranjske novice

n Dobrova pri Ljubljani. Ker se je v »Domoljubu« veliko pisalo o naši bodoči šoli, naj se sliši še druga plat zvana, da bomo na jasnem. Povejmo si enkrat za vselej na glas: nova šola na

Dobrovi je gotova stvar. In to iz razlogov, ki jih je priznala komisija in vsak, kdor nima z novo šolo posebnih, sebičnih namenov. Če komisija odločno reče: stara šola ni več za rabo, nova šola se mora postaviti, je vendar dovolj! In če komisija dožene, da prostor pri cerkvi nikakor ni sposoben za novo šolo, zakaj se potem treba tako trdovratno ustavljati? Tudi mi smo za to, da imajo otroci priliko, da iz šole ali v šolo grede obiščejo cerkev, toda če se šola blizu cerkve nikakor ne more in ne sme postaviti, zakaj bi se torej še nadalje upirali? Nova šola bo stala na takšnem mestu, da bodo imeli vsi otroci zaokroženo pot, da bo za vse prav; Brezjani bi seveda imeli daljšo pot, toda Brezjani imajo tako svojo šolo v Brezji. V slučaju pa, da bi se vendarle dala nova šola blizu cerkve postaviti, bi prebivalci iz Kozarij čisto postavno lahko zahtevali svojo šolo, stroški bi bili večji, vzdrževati bi se morale tri šole, kar bi bilo zlasti za gospode katehete zelo naporeno. Res, da bodo imeli gospodje kateheti v novo šolo malo delj, kot v stare šole, a prepričani smo, da bodo ta truda raje nase vzeli, kakor pa bi morali oskrbovati kar tri šole in to na tako oddaljenih mestih župnije. Gospod dopisnik z dne 26. decembra 1912 naj bo torej miren in naj z brezpotrebno zabavljanjem ljudstva ne boga. Mi smo dostopni za vsak pameten nasvet, toda sanitetni in stavbni oddelek c. kr. vlade, okrajni in krajni šolski svet ter celi občinski odbor, ki je sporazumno določil in odobril stavbeni svet za šolo, bo menda vendar celo stvar znal tako presoditi, kakor je treba. Upoštevajmo korist cele župnije in nepotrebne prerekanja bo kmalu konec. — Opomba uredništva. S tem je zadeva od vseh strani pojasnjena in »Domoljub« o tej stvari ne bo več pisal.

n Stari trg pri Ložu. Na oklicih se pri nas trije pari, katerih skupna starost znaša 346 let; povprečno torej 57 za osebo. Res, človeku ni dobro samemu biti. — Katol. slov. izobraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 19. januarja, ob treh popoldne igro in srečolov. Vabljeni so vsi kar najtopleje.

n Iz trnovsko-bistriške doline. Sedaj ob začetku leta vabimo vse dobro misleče, naj se naroče na »Domoljuba«, ki je najboljši slovenski tednik. Opozarjamo tudi na to, da bode »Domoljub« sedaj prinašal večkrat vesti iz naše okolice. Vsaka hiša naj ima »Domoljuba« ali »Slovenca«. — Prvi gospodinjski tečaj se je končal. Toda oglasilo se jih je za drugega čez 60 deklet in jih seveda niso mogli vseh sprejeti v tega, ki se sedaj vrši. To je najboljši odgovor tistim zabavljivcem, ki zabavljajo čez tečaj in prireditelja. — Na Silvestrov večer so priredili naši vrli Orli dobro uspelo veselico. Posebno mnogo smeha je vzbudil Frankelnov Boštjan. Sedaj, kakor čujemo, se uče za novo igro. Le pogumno, fantje! Kdor še ni, naj pristopi! Orel krepi dušo in telo! — Pretečeno nedeljo smo imeli prvi protialkoholni shod.

katerega se je udeležilo mnogo občinstva, ki je pazljivo sledilo izvajanjem gg. nadučitelja Hrovata, dr. Gregoriča in kaplana Dolenca. Ustanovila se je »Sveta vojska«. — Sadjarsko zadrugo snujejo sedaj v Trnovem. Res je že polno zadrug in društev, vendar tudi ta bo veliko koristila našemu okraju, kajti tako pripravnega kraja za sadjerejo se malokje dobi kakor je naša dolina. Tudi za prodajo sadja je dobro, ker imamo Reko, Opatijo in Trst blizu. Zivinoreja pa sadjereja ste glavni panogi kmetijstva. Zato se je treba teh prijeti. — Zivinorejska zadruga v Trnovem naznanja, da bode gosp. Leopold Oblak, zidarski mojster, izvrševal načrte in proračune za vzorne hleve, svinjake in betonirane gnojne jame, popolnoma brezplačno vsem udom in tudi drugim gospodarjem, ki si hočejo vzorne hleve urediti. S tem upamo bode zelo ustrezno našim zivinorejcem, ker marsikdo bi rad kaj pre naredil, pa ne ve, kako. Omenjeni gospod tudi rad svetuje, kako naj si naredi hleve in gnojne jame, kajti ravno v tem, da teče gnojnica po potu, mečemo tako rekoč stotake proč. Najprej domača gnojila porabimo, potem šele, ko teh primanjkuje, kupujemo umetna gnojila.

n Iz Žirov. Naš občinski odbor ima pravzaprav lahko stališče, odkar smo pri zadnjih občinskih volitvah pomedli z liberalci. Večina je istega mnenja, kadar gre za načela, v posameznih vprašanjih pa je seveda kolikor glav toliko misli. To je tudi prav. Ampak pri občinskih sejah bi morali tudi v takih vprašanjih naši odborniki nastopati enotno, kar se po večini tudi godi. To že zahteva ugled naše stranke. Zato je čisto prav, da se naši možje o vsaki stvari pred sejo dogovorijo in da se manjšina podvrže večini. Manjšina mora poznati tudi disciplino, kadar se gre nasproti nasprotnikom. Razdor in nesoglasje v lastni stranki, pa naj si bo v občinskem zastopu ali kakem našem društvu ali organizaciji, je prvi korak v liberalizem. Liberalci imajo potem lahko delo. Hoteli smo reči: Nastopajmo povsod in vedno enotno kot somišljeniki iste stranke, istih načel, malenkostne preklarije pa prepustimo liberalcem. Enotnega nastopa naše stranke se ti najbolj boje. Zato bi nas radi osmešili, češ: kimavci smo. Ne, nikari kimavci, ampak samo edini. In v tem je in ostane naša moč!

n Št. Jošt pri Vrhniki. Dne 16. grudnia m. l. je bil lep in ganljiv pogreb vzgledne in pobožne Marijine hčerke, Marije Kavčič iz Št. Jošta št. 36, stare

24 let. Bolehala je že dolgo časa na neizprosni sušici. Blaženo Devico je v tej zimi prav iskreno prosila, da bi umrla ravno na njen praznik »Brezmadežnega spočetja«. To se ji je v toliko spolinilo, da je umrla ravno v osmini tega praznika, t. j. 14. grudnia. Za pogreb si je vse sama preskrbela, kot belo obleko, krsto i. dr. Nosili so jo mladeniči tukajšnje Marijine družbe. Spremljale so jo dekleta Marijine družbe z gorečimi svečami in s svetinjami v cerkev, kjer jo je zadnjič pozdravila zastava Marijine družbe. Dekleta so ji kupile lep bel venec z napisom: »Zadnji pozdrav Marijine družbe«. Pri grobu so ji zapele: »Čujte za slovo iz groba...« N. p. v m. — Udje družbe sv. Mohora naj nikar ne pozabijo za obnovitev naročnine za prihodnje leto. Pridno segajte po teh koristnih knjigah. — V našo župnijo prihaja tudi par izvodov »Ilustrovanega slov. tednika«, toda naročniku bodi povedano, da se onega nikakor ne more smatrati za somišljenika S. L. S., ki podpira z naročanjem nasprotnih listov politično nasprotnike S. L. S. Lansko leto je nas osrečevala celo socialdemokratska »Zarja«, ki pa je bila za našo župnijo le »večerna« ter letos zašla hvala Bogu. — Stari naročniki »Domoljuba«, ste že obnovili naročnino za ta kmečki list? Če se to še ni zgodilo, glejte, da se bo v kratkem. Naše geslo bodi: Vsak zavedni somišljenik S. L. S. naročaj in razširjaj »Domoljuba«! — Nekdo izmed domačinov.

n Iz Idrije in okolice. V mali fari so hoteli fantje napraviti v nedeljo popoldne veselico. Kratka znana igra je bila v sporedu. Pa kar se niso nadejali, se je zgodilo. Višja oblast je igro prepovedala menda radi draginje. A ker je pozno prepoved prišla in bili že tudi povabljeni, si niso vedeli drugače pomagati, kakor da so poskušnjo imeli mesto prave veselice. In ker je ljudem igra ugajala, pa so vedeli, da imajo fantje poleg truda precej stroškov, so prostovoljno vrgli na mizo nekaj deset. Se ve, da to skrito ni ostalo in toženi so bili, da so kljub prepovedi igro priredili. Nič ni pomagal izgovor, da je bila le poskušnja, da se ni pobirala nobena vstopnina, obsojeni so bili vsaki na 50 kron globe ali pet dni zapora. — Čudili smo se, kako da se druge veselice, n. pr. samo ples pa dovoljuje vso noč. Do 6. zjutraj so rajali v gostilni in vedeli so za to žandarji in policaja, a tu nobena oblast ni videla draginje, ob istem času ko se je radi draginje preprosta igra prepovedala. — Zadnje dni smo imeli tudi v Idriji čudno preiska-

vo. Žandar z nasajenim hajonetom in policaj v uniformi sta stikala pred hišami in klicala v vežo, če kaj vedo, kdo je načelnik abstinentov, kdo je že kaj predaval o alkoholu, koliko je članov in kdo vеди »Sveto vojsko«. Vidi se, da nimajo nekateri krogi nič stika z ljudstvom in zmisla za njegovo potrebo in moralično dviganje. Če se raja in pleše celo noč, pri tem zapravi veliko denarja in trpi na zdravju, je vse dobro; hočejo pa fantje se izobraziti v deklamaciji in igranju, se pa prepove. Pijance se ne moti v njih razveseljevanju, hoče se pa kdo vaditi v treznosti in druge nape-ljevati k temu, dobi pa orožniško preiskavo na vrat. Ko se bode enkrat zgodovina pisala o prepovedu in moraličnem dviganju našega naroda, se bode čudil svet, kako so bili slepi za to oni krogi, ki bi morali ravno to najbolj podpirati,

Iz raznih krajev

Novice s Prekmurja. Ljudsko gibanje. V Belatincih na Prekmurskem se je v preteklem letu narodilo 301, umrlo 221 ljudi, v križni zakon je pa stopilo 65 parov. Umrljivost je precej večja kot je bila v prejšnjih letih. To pa zaradi tega, ker so se med otroki večkrat pojavile nalezljive bolezni, ki so zahtevale mnogo žrtev. — O. d. j. k. o. v. a. n. i. o. g. n. j. e. g. a. s. c. i. Kralj je podelil 13 ognjegascem iz Sobote častne kolajne. Ti ognjegasci so: Andrej Števanec, Franc Zejko, Jožef Antaner, Jožef Pečič, Karl Taflik, Jožef Sečko, Števan Barbarič, Franc Holcman, Mihael Gumilar, Anton Števanec, Ivan Vratarič, Franc Bodanec in Franc Slepce. Njim na čast je priredilo ognjegasno društvo veselico, na kateri je okrajni glavar v navdušenem govoru razdelil kolajne med slavljence. — Strah pred vojsko. Beltinski žandarji so v zadnjem času prijeli mnogo beguncev, madjarskih fantov, kateri so pri bistrickem brodu hoteli prekoračiti ogrsko mejo in pobegniti v Ameriko. Vsi ti begunci izjavljajo sami, da so iz strahu pred vojsko hoteli zapustiti svojo domovino, da bi se na ta način izognili vojaški službi. Število teh prijetih beguncev je tako narastlo, da je žandarstvo treba bilo ojačiti z vojaštvom, da sedaj lažje izvršuje svoje posle.

Iz Amerike. Kakor sem v domačem kraju rada prebirala »Domoljub«, tako z enakim veseljem pričakujem vsake

Reuščina

se seli v hišo, če zbolli oče, mati ali kak otrok, trpi skrininaste in protinove in druge bolečine, ne dela več, ne more več iz sohe in potrebuje postrežbe.

Ce imamo v takem slučaju pri roki reelno, preizkušeno domače zdravilo, lahko taka zla za-teremo ponavadi že v postanku, ko še ni pre-pozno. Seveda dandanes ni lahko, izbrati si izmed nešteti priporočenih domačih zdravil ravno pravo.

Ne maramo pretiravati, toda res je, da štejejo priznanja na tisoče, ki prihajajo od bogatih in revnih, mladih in starih za Fellerjev fluid z znakom »Elsafluid«. Tako piše dr. Jožef Estmeister, zdravnik v Wildenau, z. p. Aspach, Tirolsko, da Fellerjev fluid v vsakdanjem motenju in izpreminjevanju zdravja izborna služ. Ali drug zdravnik, medicinec dr. Kittel, Praga, Kral. Vinogradi, piše, da uporablja Fellerjev fluid že leta z izvrstnim uspehom. To ni reklama! Res je, da je to zdravilo dobro zoper različne bolečine. Naši čitatelji bi morali zagovoljo vedno imeti pripravljen ta izdelek, da bi pravočasno pomagali, in iz izkušnje re-

čemo: Ozdraveli boste! Slabost, bolečine iz-ginejo, Vaše oči, živci, mišice, mišičevje se okrepijo, spali boste dobro, začutili se boste zopet dobro, če rabite pristni Fellerjev fluid z znakom »Elsafluid«. Ubogajte naš nasvet in poizkusite za 5 kron franko naročiti pri lekar-narju E. V. Feller v Stubici, Elsa trg št. 16 (Hrvatsko). Tudi priznane odvajalne Fellerjeve rabarbara-kroglice z znakom »Elsa-kroglice« moremo priporočiti najtopleje zoper razne bo-lečine v želodcu in za redno odvajalne kot zanesljiv izdelek. Pocení so tudi, 6 škatlic stane 4 krone franko.

Številke, ko sem v daljnem kraju Murray v Ameriki, in čitam domače novice. Kraj okrog Murray in Salt Lake City je jako krasen in rodovit. Velika, krasna, nedavno zgrajena cerkev, v kateri sem bila poročena, je v Salt Lake City, za mestom veliko jezero. Prebivalstvo v okolici so večinoma Švedi mormonske vere. Njihovi duhovniki se v obleki ne ločijo od drugih Mormoncev in so poročeni. Tukaj v Murray imajo svojo cerkev ali tempelj. Njihove verske obrede je težko videti, raditega ker pri njihovih cerkvenih obredih po navadi drugovercem vstop takrat v tempelj ni dovoljen. Švedski Mormonci, ki imajo le malo zemljišča, delajo tudi v tovarnah. Večji posestniki polje obdelujejo vse s stroji. Zanimivo je videti njihovo mlatev. Po pet ali še več posestnikov zvozi vse svoje žito skupaj kar na sredi polja. Pripeljejo mlatilnico na par, podobno lokomotivi, in takoj je vse omlačeno in obenem žito sčičeno. — V velikem obsegu se bavijo tudi z živinorejo in s prašičorejo, kjer se vse le pase, pod streho se živina le poredko spravi. Na pašnike imajo za napajanje živine vodo napeljana. Živina in prašiči imajo zelo nizko ceno, tudi drugi živeži ni drag. 50 funtov najlepše moke velja 1 dolar 10 centov, sladkor 50 funtov 6 dolarjev. Preteklo leto je polje in sadje tukaj bogato obrodilo. Delavci po tovarnah dobro služijo; dasi je semertje kak mali štrajk, se delo povsod ne ustavi. Slovencev je tukaj malo. — Iz daljave srčno pozdravljam vse »Domoljubove« bralce in vsem voščim prav veselo in srečno novo leto.

Zofija Čadež.

Društveni vestnik

NAPOVEDANE PRIREDITVE:

Slov. kat. izobr. društvo na Koroški Beli priredi v nedeljo 19. t. m. v društvenih prostorih svoj občni zbor. Spored: Poročilo odbora, 2. Volitev novega odbora.

Iz Tržiča. V nedeljo 19. t. m. priredi v društvu sv. Jožefa tukajšnja dekliška Marijina družba eno veseloigro in eno burko v dveh dejanjih. Pričetek ob 5. uri popoldne. K obilni vdeležbi vabi predstojništvo.

Kat. slov. izobraževalno društvo v Meki-njah bo priredilo prihodnjo nedeljo, t. j. dne 19. prosinca t. l., ob pol štirih popoldne v »Domu« predpustno veselico. Uprizarjala se bode igra: »Hudobni duh Lumpacij Vagabund ali zenikerna trojica«. Carobna burka v treh dejanjih. Spisal J. Nestroy. Poslovenil J. Alešovec. Pridite v obilnem številu k igri, ki nudi mnogo neprisiljenega humorja in razvedrilal

Šmarino pri Litiji. Lepo iz domače zgodovine vzeto igro »Naša kri« priredi »Ljudski oder Smartno-Litija« v nedeljo, dne 19. januarja, ob pol treh popoldne v »Društvenem domu«. Igra obeta biti zanimiva in lepo izpeljana, ker se bo igrala pod spretnim voditeljem. Prepričani smo tudi, da bo igra napolnila dvorano, ker se čuti že sedaj zanimanje za njo, ne samo v Šmartnem, ampak tudi v sosednjih ob-

Cel pri Vipavi. Telovadni odsek »Orele« sklicuje na dan 19. t. m. popoldne po popoldanskem opravitju občni zbor v sobi katol. izobr. društva. Povabijo se vsi dosedanji člani, kakor tudi prijatelji mladeniškega gibanja.

Odbor.

činah. Torej 19. januarja vsi v »Društveni domu«.

Vrhnika. V nedeljo, 19. t. m., uprizori naše K. s. izobraževalno društvo tri nove, velezabavne enodejanke: »Rusofil«, »Na ogledih« in »Miha, drzni zrakovpovec«. Lahko rečemo, da toliko smeja še ni bilo v naši dvorani, kakor ga bo to pot. Zlasti »Miha« v svojem najnovejšem zrakovplovu bo nekaj posebnega in že ta burka sama zasluži polno dvorano. Začetek točno ob 6. uri zvečer, konec ob 8. uri. Kdor se hoče do solz nasmejati, naj ne zamudi te predpustne zabave, ki nam jo priredijo naši marljivi igralci in igralke.

Dekliška Marijina družba v škočjiloki priredi dne 19. januarja v prostorih društvenega doma zabavni večer z deklamacijo in igrokazom po sporedu: Samostanska Ilija, Sardenko, Svoje glavna Minka, Veseloigra v štirih dejanjih. Med posameznimi dejanji svira tamburaški zbor. Začetek točno ob 7. uri.

POROČILA O PRIREDITVAH:

Višnjağora. Dvakrat so uprizorili naši fantje prekrasno igro »Garcia Moreno«. Nič preveč ne trdimo, ako rečemo, da je bila ta igra med vsemi dosedanji najbolje uprizorjena in igrana. Marsikomu so zalile solze oči, ko je slišal zadnji blagoslov očeta nad otrokom. Kdor ni bil pri tem prizoru ginjen, ni razumel igre, kajti govoril je te besede Garcia (g. Travnik) s tako pretresljivim čuvstvom, da je moral vsak čutiti, da vidi res pred seboj pravega Garcia zadnji dan življenja. Čast vsem igralcem, posebno pa g. Travniku, ki je rešil težko vlogo Garcia res mojstersko.

Krka. V nedeljo smo imeli zopet dobro obiskano predavanje. Predaval je župnik Pešec o slavnem maršalu Radeckem, opisal njegovo življenje in njegove slavne zmage na Laškem leta 1848. in 1849. Končal je z željo, naj bi Bog naši avstrijski armadi obudil še mnogo takih junaških vojskovojev, kakor je bil »oče« Radecki, čemur so mnogobrojni poslušalci navdušeno pritrdjevali.

Št. Rupert. Občni zbor »Orla« se je izvršil ob obilni udeležbi. Pokazalo se je, da imajo fantje veselje in tudi poguma zadosti, da gredo v vrste »Orla«. Siliti pa nikdar nikogar — kdor je naš in hoče biti naš — temu vsa naša pomoč in ljubezen, zato pa naj bo vsak »Orel« vedno na svojem mestu v vzgled dela in poštenja drugim! Na zdar!

Vipavsko okrožje »Orla« naznanja odsek, da javijo občni zbor svojega »Orla« po dopisnici vsaj dva dni prej okrožju, da pošlje zastopnika!

Dobre knjige

Vojska na Balkanu 1. 1912. 5. in 6. sešitek tega velezanimivega dela sta se nekaj zakasnila. Pojavile so se velike težkoče glede dobave pravih slik. Ker pričinja delo z opisovanjem vojnih operacij, je bilo treba oskrbeti slike po risbah oziroma fotografijah vojnih oči-vidcev, da ne bi se pozneje pokazalo, da se slike ne vjemajo z dejstvi. To je vzrok, da sta se zakasnila 5. in 6. sešitek, ki pa izideta obenem prav zanesljivo v soboto dne 18. januarja. Nadaljni sešitki pa bodo izšli točno v tedenskih presledkih, ker so sedaj premagane najhujše težkoče glede dobave slik in raznih prizorov iz posameznih bitk. Vsek prihodnjih sešitkov bo prinesel nekaj tozadevnih slik.

Da je harmonij tako priljubljen domači instrument, je pripisovati kakovosti izdelka tvrdke Alojz Maier, Fulda (ustanovljene 1846). Harmoniji te svetovne tvrdke so razširjeni po vsem svetu in na tisoče priznalnih pisem potrjuje, da imajo lep blagodejen glas in solidno izpeljavo. Tvrdka je dvorna dobaviteljica Njene kraljevske Visokosti deželne grofice Hessenske, princezinje Ane Pruske, Nj. Vel. kralja rumunskega in Nj. Svetosti papeža Pija X. Cena je zmerna. (M. 35'—). Maierjevi harmoniji so posebno pripravni za zasebnike, ker so tako prirejeni, da se lahko igra nanje brez znanja not in brez vaje četverglasno pesmi, korale, komade iz oper itd. Novi katalog z 31 slikami za-stonj in franko.

Smešnice.

Olaševalno. Narednik vojska, ki je prepoznal došel od dopusta: »Sto zločkov, kje pa ste bili toliko časa? Dvanajst ur prepoznal ste došli; za to dobite tri dni zaporala! — Vojak: »Oprostite, gospod narednik, — moja mati mi je dala en žakelj jajc za Vašo soprogo — in zato nisem mogel prej...« — Narednik: »Je že dobro! Z žakljem jajc človek ne more teči, — zato bom eno oko zatisnil!«

Lenuhov izgovor. Župnik: »Andrejec, zakaj pa nočeš delati?« — Andrejec: »Iz varčnosti!« — Župnik: »Kako je to?« — Andrejec: »To je tako: če delam, dobim žejo, in če sem žejen, zapijem več kakor zaslužim!«

Dober odgovor. Baron: »Kam greš, dekle?« — »K maši.« — Baron: »Ali tudi zame kaj moliš?« — »O ja, jaz molim za vse uboge grešnike!«

Pri skušnji. Profesor: »Kolikokrat so si zedinjeni vladarji z vojsko nad Francoze?« — Dijak: »Štirikrat!« — Profesor: »Naštejte!« — Dijak: »Enkrat, dvakrat, trikrat, štirikrat!«

Listnica uredništva. Valentinu Majar, umirovljenemu župnemu upravitelju, sedaj fil. kuratu na Izlakeh: Radi Vam potrdimo, da Vi niste v nobeni zvezi z dopisom: »Izlake pri Zagorju« v št. 2. »Domoljubca«.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Dunaj, 4. januarja: 19. 71. 22. 39. 25.
Gradec, 8. januarja: 24. 13. 11. 3. 29.
Linc, 11. januarja: 33. 70. 67. 61. 7.